

NATIONALE ONDERWIJS WEEK

NATIONALE ONDERWIJSWEEK KRANT NUMMER 2 NAJAAR 2017
KRANT

GELIJKE KANSEN
WERKEN AAN GELIJKE
KANSEN OP DE
TRANSFORMATIEVE
SCHOOL
PAGINA 5

ONDERWIJSFILM
DOWN TO EARTH
PAGINA 27

NATIONALE
ONDERWIJSWEEK
2/6 OKTOBER 2017

PROGRAMMA
NATIONALE
ONDERWIJSWEEK
PAGINA 16

COLUMN
HUBERT BRULS
BURGEMEESTER
VAN NIJMEGEN
PAGINA 10

NATIONALE ONDERWIJSSTAD
TAALVAARDIG
PAGINA 12

ZO KAN
PRAKTIJK-
ONDERWIJS
WERKEN
PAGINA 10

NATIONALE ONDERWIJSWEEK
LERAREN VAN
DE TOEKOMST
PAGINA 22

 **NATIONALE
ONDERWIJS
STAD**

 **NATIONALE
ONDERWIJS
FILM**

 **NATIONALE
ONDERWIJS
WEEK**

COLUMN

Job Christians

Een week van vieren en delen

Bijna is het dan zo ver; de Nationale Onderwijsweek editie 2017. Na maanden van voorbereiding is in samenwerking met het onderwijsveld een prachtig en rijk programma samengesteld. Een programma rond het thema gelijke kansen.

Vanuit diverse invalshoeken kun je 'gelijke kansen' bekijken. Laten we vooropstellen dat het een breed thema is, maar bovenal dat het realiseren van gelijke kansen absoluut geen sinecure is. Op elke laag van ons onderwijssysteem kent dit thema uitdagingen, het meest zichtbaar wordt het bij de leraar in de klas. Iedere dag stappen er toekomstige wereldverbeteraars de school binnen. De een met wellicht wat meer zin dan de andere, maar elk met een eigen potentieel en een eigen achtergrond.

De uitdaging voor de professional is groot; de diversiteit in zijn of haar groep is namelijk behoorlijk en vraagt om antwoorden op verschillende vlakken. Allereerst kan er sprake zijn van maatschappelijke diversiteit. Niet iedere leerling komt uit eenzelfde gezin, dat is sterk van invloed op de kansen die hij of zij krijgt in het leven. Ten tweede kan de diversiteit van culturele aard zijn. Nederland is hyperdivers en is daarmee rijk aan verschillende culturen en geloven. Een groep leerlingen kan in meer of mindere mate een afspiegeling zijn van deze 'rijke' maatschappij. Ten derde is er in elke groep sprake van cognitieve diversiteit. Iedere leerling heeft zijn specifieke talenten en daarmee ook zijn of haar eigen uitdagingen om deze tot uiting te laten komen en te ontwikkelen binnen het huidige onderwijsstelsel.

Alles hangt met elkaar samen en het succes ervan valt of staat met de man of vrouw voor de klas... ga er maar voor staan!

Het programma van de Nationale Onderwijsweek 2017 biedt tal van activiteiten om kennis te maken met experts, praktijkervaringen te delen, voorbeelden te zien, inspiratie op te doen en met collega's over de complexiteit en de uitdagingen van het thema te spreken.

Veel van deze activiteiten zullen plaatsvinden in de gemeente Nijmegen. Deze stad mag zich, per 1 oktober aanstaande, een jaar lang Nationale Onderwijsstad noemen. Nijmegen neemt met volle trots deze eervolle titel over van haar voorganger Rotterdam.

In de voorbereidingsmaanden heb ik intensief mogen samenwerken met de gemeente Nijmegen en een gedreven delegatie uit het Nijmeegse onderwijsveld. Ik heb genoten van de daadkracht, de passie voor het onderwijs en de enorme creativiteit. Met de volop aanwezige veerkracht is er een prachtig programma tot stand gekomen. Een programma waarin we alle onderwijsprofessionals gelijke kansen willen bieden om er ieders eigen professionaliteit mee te voeden...en *last but not least*; waarin we onze passie voor onderwijs kunnen vieren.

Job Christians
Bestuursvoorzitter Stichting Nationale Onderwijsweek

INTERVIEW

Schoolleider Saskia de Bruijne:

'Als je iemand eruit stuurt, stokt het gesprek'

In Rotterdam lopen 7.000 jongeren tussen de 18 en 26 jaar verloren rond. Zonder diploma, zonder kansen. Schoolleider Saskia de Bruijne van basisschool De Kleine Wereld trekt zich dat persoonlijk aan en ervaart een pedagogische opdracht: "Wij als school zijn de vindplaats waar hun problematiek voor het eerst aan de oppervlakte komt. Wij hebben de mogelijkheid een relatie aan te gaan."

DOOR GEERT BORS

Het was een indringende ervaring voor de Rotterdamse schoolleider Saskia de Bruijne: een bezoek aan *De Nieuwe Kans* in Rotterdam Feijenoord, een begeleidingsproject voor 'harde kern-jongeren' vanaf 18 jaar, die ergens in hun jeugd zijn vastgelopen. Geen startkwalificatie, onvoldoende vaardigheden om zich staande te houden, een gebrekkig beeld van zichzelf en de samenleving.

Maar voor lang niet iedereen is er die nieuwe kans: zeventien jongeren tussen 18 en 26 jaar leven in Rotterdam zonder diploma, zonder kans op werk en met een scheepslading problemen. Saskia schreef op hetkind.org - het onderwijsplatform van stichting NIVOZ -: "*Het zijn de ineengedoken figuren op het bankje in het park, de schreeuwerds die zich tegen het klimrek op de speelplaats draperen, de spiedende gedaanten die vanonder hun hoodies voorbijgangers checken. Het zijn de jongeren die wij, mensen met opleidingen, banen en gezinnen, liever niet 's avonds op straat tegenkomen.*"

Daar had het bij kunnen blijven, maar De Bruijne maakte een maatschappelijk probleem tot haar probleem, tot de verantwoordelijkheid van scholen als de hare. Omdat in onze scholen die hoodies van nu tien jaar geleden nog leerling waren:

Saskia de Bruijne is directeur van OBS De Kleine Wereld, een school met kinderen van 25 nationaliteiten, in Rotterdam-Kralingen.

"We kennen ze allemaal: het kind dat nooit deed wat we vroegen. De jongen met de grote bek. Dat mannetje dat tot vervelens toe om aandacht bedelde. Het stille meisje dat je bijna zou vergeten en waar maar weinig 'bij' zat..." Haar eigen school is drie jaar geleden begonnen de steven te wenden, naar een nadruk op het relationele, op aandacht, op het werken aan autonomie en zelfkennis, op het pedagogische van onderwijs. En met die relatie komt de betrokkenheid, van kinderen en ouders. En komen ook de prestaties.

Beschrijf jouw school eens. "Wij zijn een buurtschool in Kralingen, een rijkere wijk in Rotterdam, maar wij staan in een volkser stukje. We hebben 25 nationaliteiten en zijn een heel diverse school, qua opleidingsniveau, qua culturele achtergrond, qua sociaaleconomische omstandigheden."

Jullie zijn gaan werken met de kernconcepten van de KPC groep. Hoe werkt dat precies?

"Het is het model dat veel onderwijsmensen kennen van de vernieuwingschool Wittering in Rosmalen. Oud-directeur Ton van Rijn begeleidt ons. We hebben geen jaarklassen meer, maar de school is opgedeeld in drie units, voor onder-, midden- en bovenbouw. Grotere groepen met meerdere begeleiders, dus. Via het werken in thema's als 'macht', 'energie' of 'tijd en ruimte' - de kernconcepten - kun je alle lesstof en vaardigheden uit de losse vakken

"Ik probeerde stappen-plannen uit die ik had geleerd, met mijn hoofd"

NOW OP SOCIAL

in samenhang aan bod laten komen. Het levert een vorm van gepersonaliseerd leren op, waarbij een kind niet langer vergeleken wordt met anderen of met een gemiddelde, maar waarin we de groei en de optimale doelen voor elk kind afzonderlijk monitoren. De pedagogiek is het uitgangspunt.”

Waarom heb je gekozen voor dit onderwijs op deze school?

“Deze school had lange tijd een slechte naam. We kregen veel kinderen met moeilijke sociaal-economische achtergronden. De capaciteiten van de kinderen liepen sterk uiteen. De leerkrachten waren goed, maar er was weinig samenhang. Toen ik hier als adjunct kwam, zijn we eerst gaan inzetten op harde resultaten. De basis op orde. Daardoor kregen we de rust om samen te praten. Heel markant: toen de vraag op tafel kwam ‘Zou jij je kind hier op school doen?’, zei iedereen: ‘Geen haar op mijn hoofd. We zijn te veel bezig met methodes afwerken, zonder dat we echt het goede teweeg brengen bij de kinderen.’ We zijn toen een vergezicht gaan scheppen van hoe wij onze leerling van de toekomst zagen: met welke vaardigheden, dromen, capaciteiten zou die na acht jaar de school moeten verlaten?”

Wat maakte dat jullie wilden inzetten op ‘gepersonaliseerd leren’?

“De verschillen tussen kinderen waren immens. In Cito-termen hadden

we leerlingen die 550 scoorden, maar ook leerlingen met 501. En er was niet echt een middengroep. Dan heb je het over cognitie; sociaal-emotioneel waren er minstens zulke grote verschillen. Met directe instructie alleen lukte het niet om iedereen voldoende te bedienen.”

Hoe bevalt het – jullie, ouders en kinderen?

“Heel goed. Leerkrachten moeten hard werken en veel eigen materiaal ontwikkelen, maar we zien ontspanning bij de kinderen. Veel minder conflict. En we zien gelukkige ouders. Je moet maar afwachten hoe ouders omgaan met zo’n koerswijziging. Op één gezin na is iedereen met ons meegegaan. Ouders zijn veel meer bij het onderwijs betrokken geraakt. We streven gelijkwaardigheid na, met ouders, kind en school. We zien en spreken elkaar veel, waarbij we letterlijk naast en niet tegenover elkaar zitten. Met het kind erbij. Samen schetsen we het beeld van wie het kind is, waar zijn behoeftes liggen.”

En dat lukt over culturele barrières heen?

“Ja, grotendeels wel. In een multiculturele wijk tref je veel ouders die zich erg afhankelijk opstellen van school en leerkracht. Maar in plaats van ze toe te spreken, laten wij hen meedoen: gezamenlijk zijn wij de opvoeders van hun kind. Gesprekken worden voorbereid, door school én

ouders: ze komen met ideeën of we vragen ze bijvoorbeeld: ‘waar ben je trots op?’ Pas liet een mentor een moeder daarover aan het woord. Natuurlijk was ze trots op haar kind, vertelde ze, maar ze had daar nooit zo over nagedacht. Ze las haar antwoord voor. Het jongetje, van een jaar of acht, begon te huilen: zoiets had hij zijn moeder nog nooit horen zeggen. Je ziet thuis ook dingen gebeuren.”

Kun je kinderen uit zwakke omstandigheden niet beter een no-nonsense curriculum aanbieden?

“Taal, rekenen, lezen, schrijven: evident dat je daar hoog op moet inzetten. Het zijn middelen om je staande te houden en jouw wereld te begrijpen, zeker ook voor deze kinderen. Maar ik ken goede rekenaars die toch niet goed terechtgekomen zijn. Waar het mij om gaat, is dat je je eerst veilig en senang moet voelen op een plek, want dan leer je beter. Dan wordt leren meer dan presteren in een systeem van vergelijkingen, van beloning en straf. Dan kan het een brede persoonlijke ontwikkeling worden.”

Het pedagogische klimaat als no-nonsense factor...

“Absoluut. In de dynamiek rond Pas-send Onderwijs laat geen school zich erop voorstaan goed te kunnen omgaan met gedragsproblematiek. Maar wij merken hier dat door het structurele in-gesprek-zijn met kinderen er veel conflicten vermeden worden. We weten beter wat er speelt bij een kind of in zijn omgeving. Als je denkt aan die 7.000 jongeren die verloren rondlopen: hoe vroeger, hoe meer ‘aan de voorkant’ we dingen kunnen signaleren, hoe beter we een kind kunnen begeleiden. Dat is beter dan achteraf repareren. We laten een kind niet te snel los en zeker niet vallen.”

Die hoodies van nu waren tien jaar geleden onze leerlingen

En dan komt de middelbare school. Toch een moment van loslaten.

“Ook na groep 8 begeleiden we kinderen. Dan zeggen we tegen een mentor: ‘Hier ga je wellicht tegenaan lopen, maar wij zijn er ook voor dit kind.’ Dat vasthouden en loslaten is constante dynamiek: het is op scholen heel normaal dat een kind uit de klas wordt gezet om ‘tot rust te komen’. Dat willen wij niet meer doen. Juist als een kind het moeilijk heeft, moet je hem erbij houden. Als je op die manier afsprekt dat je niemand buitensluit, kan dat best intensief zijn voor een leerkracht. Het is echt niet allemaal zoete broodjes bakken met elkaar. Maar, als je iemand wegstuurt, dan stukt het gesprek. Dan heb je geen zicht op wat er gebeurt en stopt je invloed.”

Hoe zie jij het thema ongelijkheid?

“Wat ik zie gebeuren is dat kinderen van ‘bewust kiezende’ ouders op bijvoorbeeld Jenaplan of Montessori terecht komen, waar er een pedagogische invulling is om die kinderen te leren zelf na te denken, te leren omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid, ruimte krijgen zichzelf te worden. Veel ouders uit, zeg, Marokko of Turkije zijn dat niet gewend en sturen hun kinderen naar het onderwijs dat ze kennen. Waar kinderen van hoogopgeleide ouders elkaar treffen op scholen waar ze mogen oefenen met autonomie en zelfsturing, zitten ‘onze’ kinderen op scholen waar er vaak vooral vóór hen gedacht wordt. Zie je hoe ongelijkheid zo beide kanten op beweegt? Juist die 25 culturele achtergronden moet je meenemen in de ontwikkeling van burgerschap, in socialisatie en persoonsvorming. Juist hier kun je verschil maken. Door mét kinderen te praten in plaats van óver ze.”

Auteur Geert Bors is verbonden aan stichting NIVOZ dat leraren en schoolleiders sterkt in de uitvoering van hun pedagogische opdracht. Voor meer informatie over trajecten: www.pedagogischetact.nl

ADVERTENTIE

Ik heb een onderwijsvraag

STEL JE VRAAG!

Bij het online loket voor onderwijsprofessionals krijg je antwoord op jouw kennisvraag over wat in het onderwijs werkt: WWW.KENNISROTONDE.NL

OPINIE

Durf en eigenwijsheid

Wil je via het onderwijs zoveel mogelijk kinderen en jongeren gelijke kansen kunnen bieden, dan moet je soms ongelijk durven investeren.

Geen eenheidsworst voor iedereen dus. Het is te gemakkelijk te denken dat iedereen met een zo hoog mogelijk diploma automatisch ook dezelfde kansen krijgt. Daar is echt meer voor nodig.

Allereerst moeten we het met elkaar eens worden dat gelijke kansen juist niet is 'hoe hoger hoe beter'. Het draait juist

om aandacht voor individueel talent, voor je mogelijkheden om het beste uit jezelf te halen, op elk niveau, ongeacht je (sociale) omstandigheden. Met oog voor je ontwikkeling: waar sta je als kind/jongere op je weg naar volwassenheid, ben je er bijvoorbeeld al aan toe om bepaalde keuzes te maken of heb je daar meer tijd voor nodig? Docenten en instructeurs

in het beroepsonderwijs, maar ook de juffen en meesters in po en vo, zullen dit zonder meer herkennen, onderschrijven. En toejuichen. Maar om zo te kunnen werken is óók een gelijk speelveld nodig, met vanuit de overheid ruimte voor en vertrouwen in de onderwijsprofessionals om dat te doen wat goed is voor kinderen (primair/voortgezet onderwijs) dan wel jongeren (beroepsonderwijs). In plaats van denkbeelden om te zetten in wet- en regelgeving die helaas ook kan leiden tot – en nu chargeer ik even - het vlot door de onderwijskolom 'jagen' van jongeren om ze zo snel mogelijk de arbeidsmarkt op te krijgen. Natuurlijk, de belastinggelden moeten juist besteed worden en daarvoor zijn regels en wetgeving nodig. In het mbo is ondertussen een 'eigenwijze revolutie' aan de gang. Bestuurders en docenten/instructeurs hebben de afgelopen jaren keihard gewerkt om het mbo, in samenwerking met het regionale bedrijfsleven en lokale en provinciale overheden, op het vereiste kwaliteitsniveau te krijgen. Dat was nodig en vaak is de landelijke overheid en de politiek daarbij behulpzaam geweest. Maar soms helaas ook niet en dat leidt dan tot 'gedrochten' als een wet toelatingsrecht.

Om te kunnen anticiperen op wat de ontwikkelingen in onze maatschappij en op de (regionale) arbeidsmarkt vragen om

jongeren een leven lang gelijke kansen te kunnen bieden, nemen bestuurders en docenten in samenwerking met partijen in de regio nadrukkelijker dan ooit hun verantwoordelijkheid om zo veel mogelijk mensen vooruit te helpen. We staan voor die kinderen/jongeren die meer of iets anders nodig hebben. Want onderwijs is en blijft in de eerste plaats draaien om mensen. Het biedt kansen als het op de juiste manier, met aandacht en 'op maat' kan worden ingezet. Daarvoor willen bestuurders en docenten hun kennis en kunde kunnen inzetten. Samen de schouder eronder, met alle samenwerkingspartners. En dat kan betekenen dat we de komende jaren onze visie krachtiger naar voren zullen brengen, waardoor soms een botsing met oude of nieuwe regelgeving onvermijdelijk is. Want uiteindelijk telt maar één belang: dat van die jongere die we met een mbo-diploma een fantastische start of mogelijkheden voor verdere groei (vervolgopleiding) willen geven op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Gelijke kansen draait om wat mensen nodig hebben om op hun eigen niveau weerbaar te zijn op een steeds sneller veranderende arbeidsmarkt en in een dito samenleving.

Ton Heerts is voorzitter van de MBO Raad

ADVERTENTIES

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

WELKE LERAAR WIL JIJ WORDEN?

- Maak jij het verschil voor kinderen?
- Sta jij met plezier voor de klas?
- Word jij de leraar van de toekomst?

Interesse in HAN Pabo of de Academische Pabo?
Leraar in het taalonderwijs of exacte vakken?
Of Leraar Economie, Aardrijkskunde, Biologie of Geschiedenis?
Vraag een brochure aan, bezoek een Open Dag of loop een dagje mee.

▶ HAN

Mogelijkheden in voltijd en deeltijd:
www.han.nl/educatievoltijd
www.han.nl/educatiedeeltijd

UITGEVERIJ LAMBO

**BESTEL NU ONZE
NIEUWSTE UITGAVEN**
VOOR GESCHIEDENIS, CKV EN TEHATEX
OP WWW.LAMBO.NL!

Iliass el Hadioui

Werken aan gelijke kansen op de Transformatieve School

Wat begon als sociaalwetenschappelijk onderzoek naar de relatie tussen straat- en schoolcultuur onder jongeren, resulteerde mede in een filosofie voor cultuurverandering op scholen.

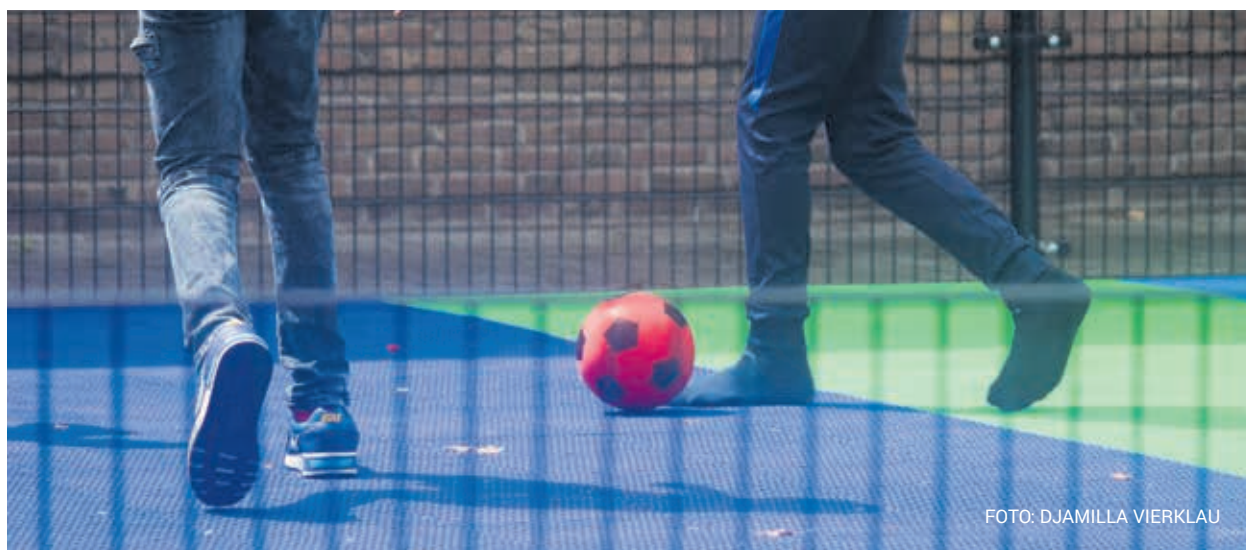

FOTO: DJAMILLA VIERKLAU

DOOR MARION VAN WEEREN

Iliass el Hadioui kiest zijn woorden zorgvuldig. Hij begeeft zich het liefst in het taalveld van de wetenschap, waarin een onderwerp een 'discours' of een 'vertoog' heet. Maar als programmaleider van het project de Transformatieve School spreekt hij in de schoolpraktijk over een 'methode'. Een methode die ontstond uit de plotselinge, toevallige samenwerking tussen schoolleiders, docenten en wetenschappers die drie jaar lang gefocust waren op de superdiverse klas in de superdiverse school in de superdiverse stad. Naast het doen van onderzoek in de vorm van lesobservaties, gaven de wetenschappers nog dezelfde dag feedback aan de docenten. Het bood docenten theoretisch en praktisch inzicht in hoe zij de groepsdynamiek kunnen beïnvloeden. En binnen de superdiverse context van grote steden is dat bepaald geen sinecure.

Drie sociale ladders

De groepsdynamiek in de superdiverse klas wordt sterk beïnvloed door de botsende sociale codes waarmee jongeren in grote steden als Rotterdam, Amsterdam en Den Haag te maken hebben, betoogt El Hadioui. In deze superdiverse steden is geen enkele culturele groep nog in de meerderheid. Jongeren die er opgroeien hebben te maken met drie verschillende sociale ladders: de thuiscultuur (vaak volks of traditioneel), de schoolcultuur (burgerlijk, 'feminien') en de straatcultuur (macho, 'masculien'). Jongeren laveren dagelijks tussen de codes die bij deze ladders horen. Docenten ervaren dagelijks hoe dat de groepsdynamiek beïnvloedt, hoe de spanning tussen de codes een piek kan bereiken en hoe lastig het gevoel kan zijn dat je iets ontglipt.

Mengpaneel

De sociale ladders werken als een soort mengpaneel voor de mate

waarin jongeren het gevoel hebben bij de groep te horen. Dagelijks proberen zij deze menselijke basisbehoefte te bevredigen. Een gevoelsmatige daling op de schoolladder, bijvoorbeeld door een gevoel van afwijzing na een berisping, voelt als sociale pijn. Een leerling probeert die daling te repareren met een stijging op de ladder van de straatcultuur. Dat uit zich dan als 'tegendraads', machogedrag.

Transformatief handelen

Toch hoeft het zo niet te gaan. De sleutel ligt bij het transformatief handelen van docenten in de klas. Zij die daarin uitblinken, hebben een goed spelgevoel: op de momenten dat het spannend wordt, zetten ze humor in of laten ze een stilte vallen. Zo minimaliseren ze de sociale pijn bij hun leerlingen en transformeren ze de groepsdynamiek naar positief schools gedrag. Ze werken bovendien vanuit gezag in plaats van macht. Ze vechten niet tegen de

straatcultuur, maar motiveren hun leerlingen om te switchen tussen de sociale codes van de school en de straat. Ze zijn uitgerust met een 'emotionele bluetooth' die ervoor zorgt dat ze goed verbinding kunnen maken met leerlingen. Ze doen geen concessies aan de leerdoelen en hebben de overtuiging dat ze kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van hun leerlingen. Al met al geven deze docenten hun leerlingen het vertrouwen dat ze er voor hen zijn.

Veerkrachtige teams

Er zijn docenten die van nature beschikken over het vermogen tot transformatief handelen. Velen blijven echter, in de woorden van El Hadioui, 'eenzaam achter op het podium'. Dan is transformatief schoolleiderschap nodig voor een verandering in de schoolcultuur. Het doel: docenten die op het podium in de klas het beste onderwijs kunnen bieden. Dat heeft consequenties voor de coulissen, waar de docent zich voorbereidt op zijn optreden, en de kleedkamer, waar de docent als mens over zijn podiumervaringen kan praten. Veerkrachtige teams worden gekenmerkt door professionele motivatie op het podium, een hoge mate van professionele feedback in de coulissen en een hoge mate van morele steun in de kleedkamer. In overbelaste teams schitteren professionele demotivatie, sociaal wenselijke antwoorden (uit onzekerheid) en roddel en groepsvorming (als uitlaatklap voor de negatieve podiumenergie). De transformatieve schoolleider ontwikkelt in het docententeam een groepsdynamiek waarin de behoefte bij de groep te horen maximaal wordt bevredigd.

Gelijke kansen

Gelijke kansen voor leerlingen zijn verbonden met de gelijke kansen voor docenten. "Durven wij het te hebben over de gelijke kansen van leerlingen, dan moeten we lef genoeg hebben om het met elkaar te hebben over de sociale pijn van docenten op hun eigen sociale ladder", zegt El Hadioui. "Als sociale pijn lesgeeft aan sociale pijn, is dat de minst intelligente route. Als de behoefte erbij te horen lesgeeft aan de behoefte erbij te horen, is dat de meest intelligente en productieve route." Uiteindelijk zijn het allemaal mensen die gezien en erkend willen worden.

Iliass el Hadioui (Maassluis, 1983) is als socioloog en onderwijswetenschapper verbonden aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Zijn onderzoek naar superdiversiteit op scholen in Rotterdam, Amsterdam en Den Haag heeft een vervolg gekregen in het programma De Transformatieve School in drie sociale labs. In Rotterdam vindt het project plaats op een havo en gymnasium waar veel jongens halverwege hun schooltijd neerwaarts afstromen. In Den Haag werkt het project met een lerarenopleiding aan een profiel van de *urban teacher*. In Amsterdam, in de Leergemeenschap Slotervaart, richt het programma zich op de samenwerking op het niveau van de schoolcultuur op een po, vmbo en mbo die fysiek naast elkaar staan. Vanaf september is hij als onderzoeksleider verbonden aan de Vrije Universiteit van waaruit het onderzoek plaatsvindt in de Leergemeenschap Slotervaart.

LOSSE NUMMERS

De Nationale Onderwijsweek Krant en de Tafel van 10 Gelijke Kansen zijn ook los te bestellen via tenbrinkuitgevers.nl

De inspecteur en het lastige gesprek over gelijke kansen

Op een van de NIVOZ-onderwijsavonden in Driebergen keek Arnold Jonk - plaatsvervangend inspecteur-generaal bij de Onderwijsinspectie - terug op een jaar discussiëren en werken aan kansengelijkheid. Een verhaal langs begrippen als gretigheid, het tekortschieten van taal en het onder ogen zien van je eigen feilbaarheid.

DOOR ANNONAY ANDERSSON

Vorig jaar vroeg de inspectie in de Staat van het Onderwijs aandacht voor gelijke kansen in het onderwijs. Wat bedoelen we dan precies? Jonk begon met een stelling.

‘Wanneer sommige mensen de 100 meter moeten rennen met zandzakken aan hun voeten, maakt het feit dat iedereen op hetzelfde moment start de race nog niet eerlijk’ – Ha-Joon Chang

Als iedereen naar dezelfde school gaat, krijgen ze nog niet dezelfde kansen, wil Jonk maar zeggen. Kinderen van hoogopgeleide ouders hebben beduidend meer kansen dan kinderen

van laagopgeleide ouders. Die kansen verwijzen vooral naar de adviezen aan het einde van de basisschool. De ongelijkheid groeit. Leerlingen met dezelfde score op de eindtoets, krijgen steeds vaker uiteenlopende adviezen, met consequenties voor hun schoolloopbaan. Etniciteit speelt een vrij grote rol, vooral bij het vinden van stages en een baan. In het gesprek over gelijke kansen, vallen Jonk een aantal zaken op.

Gretigheid

Gelijke kansen is een goed onderwerp om over in gesprek te zijn. Er is een grote behoefte aan en het raakt de basismotivatie van docenten, schoolleiders en bestuurders.

Ontoereikende taal

Onderwijsongelijkheid gaat al snel over lager en hoger onderwijs. Onze

taal doet daaraan mee: ‘hoog-’ versus ‘laagopgeleid’. Jonk erkent dat statistieken waarin ongelijke kansen zich verhouden tot opleidingsniveaus inderdaad suggereren dat het een meer waard is dan het ander. Mensen ageren daartegen, en terecht. Maar we moeten ook niet teveel relativiseren: vooral hoogopgeleiden zeggen dat je niet zoveel waarde moet hechten aan opleidingsniveaus. Vaak praten ze echter over andermans kinderen; hun eigen kinderen gaan naar het vwo. Het nut van bijles of examentraining zullen ze niet snel in twijfel trekken. Het gaat dus ook over machtsverhoudingen in de samenleving.

Ambivalentie

Leraren willen onderwijs soms graag beperken tot de relatie met (de kinderen in) hun groep. Van buiten

het onderwijs groeit echter de druk op en de impact van de resultaten van leerlingen. “Wen er maar aan: onderwijs wordt steeds belangrijker,” zegt Jonk. Dat heeft een prijs: anderen gaan zich ermee bemoeien. De leraar is heel relevant en daarom ‘willen’ mensen iets van hem of haar. “Education is the most powerful weapon which you can use to change the world”, zei Nelson Mandela. Als je dit meent, gaan mensen ook iets van onderwijs vinden.

Feilbaarheid

Lastig, onze eigen feilbaarheid. Als Jonk met leraren in gesprek is over de toegenomen ongelijkheid in het onderwijs, hoort hij vaak: “Dat komt door jullie!” Gaat het erover dat het voor je onderwijsadvies steeds meer uitmaakt wie je ouders zijn, dan gaan leraren in de verdediging: “Wij kijken goed naar kinderen”. Jonk: “Soms heb je harde data nodig om te laten zien dat mensen onderdeel zijn van dit vraagstuk. Het kost tijd, ook bij de inspectie, om te accepteren dat je het op sommige onderdelen anders moet doen.”

Denken in trade-offs

We worden gehinderd door de aanname dat aandacht voor het een automatisch ten koste gaat van het ander. “Data laten zien dat het zo niet werkt,” zegt Jonk. Scholen die goed zijn in het ontwikkelen van cognitieve vaardigheden, blijken ook goed in het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Gelijke kansen gaat in essentie niet over het halen van een bepaald minimumniveau. Je wilt uit een leerling de potentie halen die erin zit, dus denk niet in de trade-off van een leerling die iets wel of niet kan. Het slechtste dat we kunnen doen, is kansengelijkheid reduceren tot een *uitvalvraagstuk*. Dan vinden we het goed genoeg om alle kinderen voor het onderwijs te behouden.

Geen taboes

Onderwijsprofessionals kennen geen taboeonderwerpen in gesprek met Jonk, zoals de (te) vroege selectie in niveaus. Noch is de dyslexiediscussie taboe. 10% van de kinderen van hoogopgeleide ouders heeft deze diagnose en 2% van de kinderen met allochtone ouders. In de ene groep zitten ouders die op zoek gaan naar oplossingen als iets dreigt ‘mis’ te gaan met hun kind. In de andere zitten kinderen waarvan eerder wordt aangenomen dat ze ‘gewoon dom’ zijn. Een diagnose had dat kind misschien kunnen helpen. “We hebben de neiging te kijken naar over-diagnostisering, maar niet naar het andere deel.”

Vernieuwing van het toezicht

Jonk: “Denk na over wat jouw populatie is en welke doelen je als school of leraar met jouw kinderen wilt bereiken.” Laat dat zien aan de inspectie. We dagen scholen uit hun eigen ambities te formuleren en waar te maken. Als het gaat om het kansenvraagstuk moedigt hij alle onderwijsprofessionals aan: “Voer onbevreesd het lastige gesprek.”

Arnold Jonk is plaatsvervangend Inspecteur-generaal. Zijn portefeuille bevat primair en speciaal onderwijs, kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie, niet-bekostigd onderwijs, Nederlands onderwijs in het buitenland en de vertrouwensinspecteurs.

Stichting NIVOZ biedt inspiratie, legitimatie en verbinding om leraren en schoolleiders te sterken in hun pedagogische opdracht. Dat gebeurt via opleidingen, publicaties op platform hetkind en een reeks thema-gerelateerde Onderwijsavonden in Driebergen, lezingen en masterclasses. Arnold Jonk was in mei 2017 een van de sprekers. Dit zijn de zeven Onderwijsavonden voor komend schooljaar:

NIVOZ-ONDERWIJS AVONDEN 2017-2018

- 5 oktober 2017: Iliass El Hadioui
- 15 november 2017: Hans Boutellier
- 11 januari 2018: Joep Dohmen
- 7 maart 2018: Jan Derksen
- 12 april 2018: Arjen Wals
- 6 juni 2018: Gert Biesta en Luc Stevens

Locatie: theater Maitland, landgoed De Horst, Driebergen.

Voor meer informatie en tickets: www.nivoz.nl

INTERVIEW

Camiel Zwart is regisseur van de documentaire 'De witte vlucht' over basisschool Het Octaaf in Nijmegen, die tijdens de Nationale Onderwijsweek op 2 oktober in LUX in première gaat en wordt uitgezonden door KRO-NCRV op NPO2. Hij vertelt over de achtergronden bij en het maken van de film.

DOOR CAROLIEN CROON

Zwart: "Het Octaaf wil meer kinderen van hoogopgeleide ouders aantrekken om daarmee een betere afspiegeling van de wijk te zijn. Die trokken de laatste jaren steeds vaker over de grote weg naar een school in een andere wijk. De witte vlucht, noemen ze dat. Kansrijke witte ouders zoeken een school met overwegend soortgenoten. Tientallen kinderen in Neerbosch-Oost steken 's ochtends de grote weg over om in een andere wijk naar school te gaan. De wijk wordt aan alle kanten omringd door water of grote wegen. Het zou dus logisch zijn om alle kinderen uit de wijk ook in de wijk op school te laten gaan."

"Het Octaaf heeft een plan ontwikkeld om het tijt te keren, en ik volg de eerste schreden van de uitvoering van dat plan. Er komt nieuwbouw en een nieuw pedagogisch beleid. Uit onderzoek blijkt dat die twee zaken belangrijk zijn voor hoogopgeleide

ouders die de school voor hun kind kiezen. De schooldirecteur gaat met een leerkracht op huisbezoek bij ouders die bezig zijn met de schoolkeuze van hun peuters. Ze zijn er dus zeer bewust en actief mee bezig. Het Octaaf wordt een school die midden in de wijk staat, met verschillende functies gericht op de ontwikkeling van het kind geclusterd in één gebouw."

Filmmaker, filmdocent, ouder
"Behalve dat ik filmmaker ben, geef ik filmles op middelbare scholen. Ik zag grote ongelijkheid tussen verschillende scholen in de kansen die kinderen kregen. Het onderwerp speelde daarom al lang in mijn hoofd. Daar wilde ik wel iets over zeggen. Daarbij ben ik vorig jaar vader geworden. Dat maakt dat ik straks zelf voor de schoolkeuze sta. Ik vond het dus een interessant thema om een film over te maken, ik zag het maatschappelijke belang ervan en het raakte me persoonlijk."

"Bij de research stuitte ik op Nijmegen, een stad die mijns inziens voorop loopt in het tegengaan van

Op maandagavond 2 oktober gaat 'De witte vlucht' in première in LUX, Nijmegen. De film is, net als de andere twee films over gelijke kansen die op dinsdag 3 oktober in LUX in première gaan, geproduceerd door Viewpoint in coproductie met KRO-NCRV. Kaarten voor de premières zijn te koop bij LUX en via www.lux-nijmegen.nl.

de witte vlucht. We spraken met Rini Braat, toenmalig voorzitter van de St. Josephscholen. Wat me raakte was dat de visie en verandering vanuit de schoolbesturen kwam, en niet – zoals ik had gedacht – van onderop, van de ouders. Eigenlijk was ik op zoek naar een ouder-initiatief. In Nijmegen is al een jaar of acht geleden beleid ingezet door de twee grote schoolbesturen, in samenwerking met de andere scholen. Zij hebben de gemeente benaderd en nieuw beleid uitgedacht. Als een van de eerste steden in Nederland voerden zij plaatsingsbeleid in. Kinderen krijgen voorrang op een school in hun eigen buurt. Daarbij hebben de scholen zelf het vastgoed van de gemeente overgenomen, en besloten niet meer te investeren in het faciliteren van de witte vlucht. Dat betekent concreet dat nieuwbouw nooit meer wordt gepleegd om populaire scholen nog groter te maken als er alternatieve scholen zijn in de wijk waar nog plek is. Ik heb begrepen dat het niet eenvoudig is geweest om dit beleid door te voeren, er is veel weerstand geweest van hoogopgeleide ouders. Maar de besturen en de gemeente hebben voet bij stuk gehouden. Dat vind ik krachtig."

Elkaar leren kennen

"Een samenleving maak je samen. We leven met z'n allen, we moeten elkaar leren kennen. Daar moeten we mee beginnen op de basisschool. Want als we het daar niet

doen, waar doen we het dan wel? Als je kansarme en kansrijke kinderen apart opleidt, groeit de kloof."

"Natuurlijk wil iedere ouder het beste voor zijn kind, we willen allemaal goed onderwijs. Ik denk dat het voor mijn zoon het beste is als hij zich leert te verhouden tot de kinderen uit zijn buurt, tot zijn generatie in de samenleving. Hij wordt het beste voorbereid op zijn toekomst, als hij contact kan maken met zijn leeftijdgenoten in zijn buurt. Ik woon in Amsterdam-Noord, een multiculturele buurt. Ja, ik maak me ook wel eens zorgen. Het is complex. Ik hoor het taalgebruik van kinderen in mijn straat. Gaat mijn kind later ook zo praten? Aan de andere kant is het veel makkelijker om kinderen aan te spreken op hun taal of gedrag als je ze kent. *It takes a village to raise a child.*"

"Ik heb een half jaar meegelopen op Het Octaaf. Wat mij duidelijk is geworden, is dat voor een echte verandering een nieuwe mindset nodig is. Kiezen voor het actief mengen van een school is een idealistische keuze. Want hoe verhoudt zich het eigenbelang tot dat van de rest van de samenleving? Het heeft te maken met bewustzijn. Als iedereen alleen met zijn eigen kind bezig is, komen er geen gelijke kansen. Dan sterven we af op twee parallelle samenlevingen in één land. Daarover moet meer bewustzijn worden gecreëerd."

E-learning, daar word je wijzer van!

Ons pakket bevat alles voor jou als leraar PO of VO

Leren, communicatie en gedrag

Met E-WISE volg je online jouw cursussen. Je kunt dit overal doen: thuis, op het werk of onderweg, op je pc, laptop of tablet. Er is een cursusaanbod voor leraren in het primair onderwijs en in het voortgezet onderwijs. Je kunt met een abonnement 40 punten per jaar behalen voor €350,-. Er worden cursussen aangeboden op zowel vakinhoudelijk, vakdidactisch als pedagogisch gebied. De cursussen zijn ontwikkeld in samenwerking met inhoudelijke experts op relevante deeltherreinen van het onderwijs.

www.e-wise.nl

Gratis cursus proberen?

E-WISE heeft een online cursusaanbod voor leraren in het **primair onderwijs** en in het **voortgezet onderwijs**. De cursussen zijn geaccrediteerd door het (vrijwillige) lerarenregister.

Vraag nu jouw proefcursus aan:
www.e-wise.nl/cursus-leraar

NIJMEGEN

De foto's bij de meeste artikelen in dit stadskatern zijn gemaakt door vier studentes Mediavormgeving aan het ROC Nijmegen. Kundig, flexibel en hands-on fotografeerden zij de slotactiviteit van de IMC Weekendschool en vve bij Kinop Paradijs. Bovendien portretteerden ze vier leraren van de toekomst. Het resultaat mag er zijn.

COLUMN

Nijmegen Onderwijsstad

Als burgemeester van Nijmegen ben ik er bijzonder trots op dat onze stad dit jaar Nationale Onderwijsstad is. Ik zie de toekenning hiervan aan Nijmegen als een erkenning voor de breedte en diversiteit van het onderwijsaanbod in onze stad. Wij herbergen al jaren onderwijsinstututen op allerlei niveaus in onze stad. Sommige zijn bekender dan andere. Onze vermaarde Radboud Universiteit maakt al bijna 95 jaar onlosmakelijk deel uit van onze samenleving. Verder is de HAN, de Hogeschool Arnhem en Nijmegen, hier gevestigd en hebben we een bloeiend ROC, met studenten uit de wijde regio. Ook Helicon MBO, met opleidingen op het gebied van Leefomgeving, Dier en Stad en Mens, is in onze stad gevestigd.

Maar er is meer dat Nijmegen als onderwijsstad kenmerkt. We hebben goede tot zeer goede scholen voor middelbaar onderwijs. Enkele hebben van het ministerie het predicaat Excellent gekregen, als resultaat van jaren keihard samen werken aan het belang van de leerlingen. Verder huisvesten wij nog avondscolen, een weekendschool en is er aanbod van particulier onderwijs. Kort en goed, de breedte en kwaliteit in ons onderwijs, van peuteronderwijs tot volwasseneneducatie, is iets om trots op te zijn. We werken doorlopend aan de kwaliteit daarvan.

De aanwezigheid van de tienduizenden studenten in onze stad heeft Nijmegen mede gemaakt tot wat het nu is. Velen van de jongeren die besluiten in Nijmegen te gaan studeren blijven hier wonen na afloop van hun studie en drukken hiermee blijvend hun stempel op onze stad. En veel leerlingen die van de middelbare school afkomen, kiezen ervoor om in hun eigen stad te blijven studeren. Dat is niet voor niets natuurlijk!

Nijmegen, de noordelijkste stad van het zuiden, is levendig, kritisch, betrokken en actief. Als oudste stad van het land hebben wij een open oog voor verleden, heden en toekomst. Op en rond de campus in onze stad, waar veel studievoorzieningen bijeen zijn, is het het gehele jaar door een drukte van belang. We kennen talloze studentenverenigingen en disputen. Leerlingen van onze middelbare scholen gooien regelmatig hoge ogen in landelijke debat- of andere competities met scholen elders uit het land.

De Nationale Onderwijsweek 2017 die bij ons gehouden wordt, kent een mooi programma. Met thema's als een leven lang leren, gelijke kansen en innovatie kan iedereen aan zijn of haar trekken komen. En de Internationale Dag van de Leraar zal ongetwijfeld weer aandacht trekken voor het feit dat leraar een bijzonder mooi beroep is dat waardering verdient. U kunt meedoen aan en getuige zijn van lezingen, films, symposia, een pubquiz, infobijeenkomsten voor ouders van studenten, vlogs en ga zo maar door. De week zal meer dan goed gevuld zijn met allerlei elementen uit ons nationale onderwijs.

Nijmegen is trots op zijn onderwijsinstellingen, op zijn studenten, op zijn onvergelykelijke sfeer. Ik wens iedereen die deelneemt aan de Nationale Onderwijsweek 2017, en iedereen die betrokken is bij het onderwijs in Nijmegen en bij Nijmegen als Nationale Onderwijsstad 2017/2018, een prachtige, stimulerende en inspirerende week toe!

Hubert Bruls,
Burgemeester van Nijmegen

Van puberknul tot laskampioen

Zo kan praktijkonderwijs werken

Praktijkonderwijs is een vorm van voortgezet onderwijs, ingericht voor leerlingen die sterk zijn in praktische vakken. Stichting Pro College biedt praktijkonderwijs in Nijmegen en ruime omtrek. Kinderen leren er zelfstandig leven en werken, gericht op een eigen bestaan in de samenleving. Iedere leerling volgt hiervoor een programma op maat, waarin theorie gekoppeld is aan praktische vakken als koken, tuinieren of schilderen. Pro College begeleidt hen uiteindelijk naar een geschikte werkplek.

DOOR FLOORTJE DEKKERS

Natascha Albers is een van de vier trajectcoaches bij Pro College Nijmegen. Ze weet uit ervaring dat er een hoog percentage leerlingen uitstroomt naar betaald werk en maar een klein deel richting dagbesteding. "Juist omdat wij zo gericht zijn op de praktijk, vinden leerlingen van onze school vaak een baan. Die verplichting hebben we ook. We beschikken over een uitgebreid netwerk van werkgevers met stageplekken, eventueel gevolgd door uitstroommogelijkheden. Die bedrijven kennen we heel goed, net zoals we onze leerlingen natuurlijk door en door kennen. Daardoor maken we vaak een gedegen match. Dat wil niet zeggen dat het altijd gemakkelijk is. Voor ons is een eerlijk verhaal belangrijk; bedrijven weten wat ze aan ons hebben. Het gaat om verbintenissen met een duurzaam karakter. En sommige leerlingen hebben eenmaal meer tijd nodig om ergens te wennen of om een bepaalde structuur onder de knie te

krijgen. In goed overleg met leerling, ouders en werkgever komen we vaak tot een goede oplossing."

"Er is onderzocht dat arbeidscompetenties meer aanwezig zijn bij leerlingen die uitstromen na praktijkonderwijs. Vergeleken met een VMBO hebben leerlingen bij ons op jongere leeftijd al meer praktijkervaring. We hebben verschillende mogelijkheden voor leerlingen om de kans op een succesvolle uitstroom te vergroten. Aan het eind bijvoorbeeld een extra jaar (5+ jaar), boven de leerplichtgrens van 18, om daarin nog een stage te volgen. Of de entreeopleiding, die dit jaar in pilotvorm is gestart. Die biedt leerlingen extra mogelijkheden om praktijkverklaringen en/of een diploma op niveau 1 te halen. Iedereen werkt op zijn of haar eigen niveau. Soms zie je nieuwkomers hier na een tijdje letterlijk ontspannen, omdat ze niet meer constant op hun tenen hoeven lopen. Hier krijgen ze een opleiding op maat met meer persoonlijke aandacht. Praktijkonderwijs is regulier, maar relatief onbekend. 'Zeker voor moeilijk opvoedbare kinderen'. Maar het

"Bedrijven weten wat ze aan ons hebben"

FOTO FLOORTJE DEKKERS

zijn kinderen die moeilijk leren. Vaak hebben ze juist een sterke motivatie en willen ze graag de handen uit de mouwen steken.”

Flinke groei

Leerling Demy Driessen (17) is onlangs geslaagd voor Mag las-sen niveau 1. De praktijkverklaring voor niveau 2 heeft hij ook op zak. Binnenkort start hij onder contract (BBL) bij zijn stagebedrijf Nootboom in Wijchen. Kaylee Knoop (16) is vierdejaars detailhandel. Ze loopt stage bij een vestiging van Zeeman in Nijmegen. Na het volgend schooljaar kan ze daar uitstromen

met ondersteuning. Ze was eerder best verlegen, maar is nu een stuk zekerder. Daar heeft ze wel wat hulp bij gehad van de orthopedagoog op school. Ook bleek het voor haar belangrijk om kleine doelen te stellen en zaken vaak te herhalen. Daardoor is ze inmiddels flink gegroeid. Ze mag tegenwoordig kassa draaien. “Ik ben begonnen met de zaak vegen en vuilniszakken legen. Daarna kreeg ik meervoudige opdrachten, zoals pantoffels en pyjama’s inwerken. Dat betekent dat ik ze op maat en vorm netjes en snel in de bakken zet. Aan de kassa heb ik natuurlijk veel klantencontact. Ik vind alles leuk om te

doen. Bij Zeeman beschouwen ze me al echt als collega. Laatst heb ik nog feest gehad en we gaan wel eens uit eten met iedereen van de vestiging.”

Ook Demy heeft een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Toen hij op school kwam, moest hij erg wennen aan de structuur, vergat hij vaak dingen. Gaandeweg veranderde dat. Helemaal toen hij in het derde jaar koos voor de richting metaal en later ging stagelopen bij Nootboom in Wijchen (een producent van kwaliteitstrailers voor speciaal vervoer). Demy bleek een lastalent. Zelfs zo goed dat hij eind 2016 tweede is geworden op de Nederlandse Kampioenschappen Mag lassen voor vmbo leerlingen. Zelf blijft hij er nuchter onder. “Ik heb bij Nootboom veel geleerd en ben erg vooruit gegaan. Ik ben heel blij dat ik nu bij hen aan het werk kan. Mijn toekomstbeeld? Veel leren en ooit pijplasser worden in Dubai.”

Aanwinst

Michael Rietveld is de praktijkopleider van Demy bij Nootboom. “We hebben een aparte werkplaats waar we de jongens opleiden - onze las-school - los van de fabriek. Nu Demy

bij ons onder contract komt, ga ik hem nog een maand of drie onder mijn hoede nemen en verder voorbereiden op de fabriek. Daar gaat hij dan op de afdeling kokerbouw aan de slag, werken aan de basis van onze trailers. Demy kwam binnen als een ‘manneke’ en nu is het een kerel. Hij is gemotiveerd, heeft de juiste werkhouding en wil graag leren. Zo kwam hij in de vakantie ook werken. Net als een andere leerling van Pro College trouwens. ‘Anders hangen we maar op de bank’, is hun idee. Dat vind ik een goede instelling. Demy is zeker een aanwinst voor ons bedrijf.”

ADVERTORIAL

Het belang van een gezonde eetomgeving op school

In de bioscoop, in pretparken, aan de kassa: kinderen worden vaak blootgesteld aan een groot assortiment aan lekker eten en drinken. Wat en hoeveel kinderen eten, wordt daarnaast sterk beïnvloed door het eetgedrag van de mensen om hen heen, bijvoorbeeld dat van hun ouders of leeftijdsgenoten. Die beïnvloeding is een krachtig proces, omdat het vaak onopgemerkt gebeurt. Het is daarom belangrijk dat er meer aandacht is voor een omgeving die gezond eten gemakkelijk maakt en waar het goede voorbeeld de boventoon voert.

DOOR ROEL HERMANS, PHD EN KITTY VAN WIJK

Eetgewoonten worden al op jonge leeftijd gevormd. Kinderen observeren eetgedrag en imiteren hun ouders en leeftijdgenoten in voedselvoorkeuren, maar ook in voedsel dat zij afkeuren. Daarnaast worden de eetgewoonten van kinderen en jongeren beïnvloed door het eten en drinken dat voor hen beschikbaar en toegankelijk is. Hoe vaker zij blootgesteld worden aan snoep, snacks en frisdrank, des te groter de voorkeur voor deze producten.

Aangezien kinderen en jongeren een groot deel van hun dag doorbrengen op school, speelt die ook een belangrijke rol in hun eetomgeving. Onge-

zonde eetverleidingen zoals ongezonde traktaties of een kantineaanbod met veel snoep en snacks, maakt het hen lastig om gezond te eten.

Steeds meer aandacht

De afgelopen jaren zijn er diverse programma’s gestart om de aandacht voor voeding en gezondheid op scholen te vergroten. Voorbeelden zijn de Gezonde School-aanpak en het programma De Gezonde Schoolkantine. Deze programma’s werpen langzamerhand hun vruchten af. Steeds meer scholen besteden aandacht aan gezonde voeding. Denk hierbij aan lessen over gezonde voeding en het stimuleren van gezond eetgedrag van leerlingen tijdens de pauzes en bij traktaties. Ook is het voedings-

aanbod in veel scholen verbeterd: in steeds meer kantines worden meer gezonde producten (uit de Schijf van Vijf) aangeboden dan ongezonde, zoals snacks en zoete dranken. Op dit moment heeft een derde van de vo- en mbo-scholen een aanbod dat voldoet aan de Richtlijnen Gezondere Kantines.

Ouders én jongeren vinden het belangrijk

Ouders waarderen de inzet van de school op het gebied van gezonde voeding. Uit onderzoek van het Voedingscentrum blijkt dat zeven op de tien ouders het belangrijk vindt dat de school een gezond aanbod van eten en drinken heeft. Veel ouders zijn van mening dat op school vooral gezonde voeding is en ze ongezond eten moet ontmoedigen.

Ook jongeren willen graag gezonder eten op school. Het is een fabel dat zij alleen maar willen snacken en snoepen. Maar jongeren vinden het moeilijk om ongezonde voeding te weerstaan. Als zij hun leeftijdsgenoten een blikje frisdrank of zakje chips zien kopen, dan is het moeilijk hier weerstand tegen te bieden.

Gezond in de hoofdrol helpt!

Het Voedingscentrum is blij met de toenemende aandacht voor voeding op scholen. Maar er is nog volop ruimte voor verbetering, bijv. in het aanbod van fris- en snackautomaten. Ook ontbreekt het soms nog aan een duidelijk voedingsbeleid, waardoor dat logischerwijs ook niet nageleefd wordt.

Door de schoolomgeving gezond in te richten, kunnen scholen een bijdrage leveren aan een gezonde eetomgeving voor de leerlingen. En hoe meer scholen zich aansluiten bij dit voor-nemen, des te makkelijker wordt het voor kinderen en jongeren om gezond te eten op school. Op deze manier profiteren kinderen van een gezonde eetomgeving, waarin niet alleen ouders maar ook leeftijdgenoten op school het goede voorbeeld geven.

Meer weten?
www.voedingscentrum.nl/onderwijs

COLUMN

Een leven lang leren - maak er nou eens werk van

Een leven lang leren. Er wordt vaak gezegd hoe noodzakelijk dat is en hoe belangrijk. Hoe wenselijk het is dat werknemers zich blijven scholen. En dat je nooit uitgeleerd bent met al die disruptieve ontwikkelingen. En dat Nederland hier volop op inzet.

Laat ik de knuppel in het hoenderhok gooien: ik geloof het niet! We geven veel geld uit aan basiseducatie, maar ergens boven de 25 jaar zoek je het maar uit. Dan wordt er gewerkt met scholingsvouchers van een beschamende 500 euro. En vorig jaar werd de belastingaftrek voor scholing afgeschaft. De reden: die werd alleen gebruikt door hoger opgeleiden die zich sowieso al hadden bijgeschoold. Het ging over 200 miljoen euro. Veel geld, maar het is nog geen 0.08% van de totale overheidsuitgaven. Zo belangrijk vinden wij dus een leven lang leren.

Er is bijna altijd een mismatch tussen gevraagde arbeid en het aanbod van mensen. Dat was eerder zo en zal in de toekomst alleen maar toenemen. De huidige middelbareschoolleerling zal straks in beroepen gaan werken die nu nog niet bestaan. Het huidige bedrijfsleven zit te springen om vakmensen in IT, techniek en zorg. Hoe kun je deze mismatch anders overbruggen dan door permanente scholing?

Ons systeem voor een leven lang leren moet veel robuuster worden ingericht. Dat zit nog niet in ons DNA. Zeg nou zelf: hoeveel mensen boven de 45 kent u die nog een compleet nieuwe studie volgen? Dat heeft ongetwijfeld ook te maken met de bekostiging: je krijgt een uitkering of je studeert, uitkering en studiebeurs gaan niet samen. Ik vind het merkwaardig dat we liever mensen aan de zijlijn laten staan en ze honderden keren laten solliciteren op banen die er niet (meer) zijn dan dat we een complete studie bekostigen met behoud van een uitkering.

Mijn hoop is dat we nu eens echt werk gaan maken van 'een leven lang leren'. Ik pleit voor een soort 'Second Career College' waar je op je 45e een driejarige studie kunt volgen en op je 59e weer. Als we straks allemaal tot ons 70e blijven werken kan dat echt uit! De infrastructuur is er al. Laat onderwijsinstellingen bepalen wie gemotiveerd genoeg is om een opleiding te volgen en laat het bedrijfsleven meebeslissen over de inhoud van het onderwijs. Zodat na de studie weer een echte baan en mooie vooruitzichten in het verschiet liggen. Nijmegen is de Nationale Onderwijsstad 2017 / 2018. Dat lijkt me een uitstekende kans om te onderzoeken hoe we nu daadwerkelijk komen tot 'een leven lang leren' en ermee te experimenteren.

Te duur? Dan citeer ik graag Derek Bok, vroeger president van de Harvard University: 'If you think education is expensive try ignorance'.

Sigrid Helbig is directeur van The Economic Board, een Triple Helix-samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen in de regio Arnhem - Nijmegen - Wageningen.

VVE-plus

Weer een stap verder in het werken aan (taal)vaardigheid

Na de zomer start in Nijmegen een ambitieuze pilot om de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) naar een hoger plan te tillen.

Inmiddels is er ruime ervaring met VVE, er is veel kennis vergaard en de betrokken organisaties hebben de benodigde kwaliteit in huis. En hoewel de resultaten positief zijn, is iedereen ervan overtuigd dat het nóg beter kan. Want het is vaak moeilijk om ouders te betrekken bij het VVE-aanbod en ook mag de kwaliteit van het doelgerichte en gedifferentieerde aanbod op zowel de voor- als vroegschool nog wel versterkt worden.

FOTO STEPHANIE EERDENIK

DOOR MIRIAM JANS

Nijmegen staat hierin niet alleen. Op meerdere plaatsen in het land ontstaan initiatieven onder verschillende namen: top-vve, vve-sterk en – zoals in Nijmegen - vve-plus. Kartrekker is Vinci-toponderwijs. Zij ontwikkelden eerder al de Brede School Academie, gericht op doelgroepkinderen in de bovenbouw van de basisschool. Bij dit concept, dat gebaseerd is op wetenschappelijke inzichten, worden de effectief gebleken factoren samengevoegd en versterkt. Het concept wordt nu vertaald naar de doelgroep peuters en kleuters met als doel het wegwerken van (taal) achterstanden bij kinderen.

Gezamenlijkheid is gemeengoed

Sinds 2013 kent Nijmegen een VVE-projectgroep bestaande uit beleidsmedewerkers van kinderopvangorganisaties KION en KINOP en (namens de schoolbesturen) van Co-nexus, de Josephscholen en Hidaya. Aandachtsgebieden voor de projectgroep: het op één lijn brengen van voor- en vroegschoolse educatie, een betere en eenduidige overdracht, beredeneerd aanbod en educatieve ondersteuning op de voor- en

vroegschool om zo tot een hoger kwaliteitsniveau te komen. Mireille Aarts (KION): "Er is in een korte tijd heel veel gedaan. Daar mogen we best trots op zijn, Nijmegen is echt koploper. Gezamenlijkheid van voor- en vroegschool is bij alles wat we doen het uitgangspunt en inmiddels is dit gemeengoed geworden." Astrid Snelder (KINOP): "In 2016 kwam het Vinci-toponderwijs op ons pad. Het nieuwe concept waarmee zij werken sprak ons aan; breng een dusdanig vernieuwend aanbod dat ouders (en kinderen) het een voorrecht vinden om deel te mogen nemen. We hebben al veel voorwerk gedaan. VVE-plus is een logische vervolgstap om de kwaliteit die we in huis hebben nog beter te benutten."

VVE-plus en haar vijf pijlers

VVE-plus in Nijmegen kent vijf pijlers. Deze pijlers worden in samenspraak met de VVE-plus locaties en onderzoekers verder ontwikkeld en onderzocht.

1. *Impuls educatieve kwaliteit*
Inrichten van een kennisgemeenschap waarbij aandacht is voor een voortdurende professionalisering van pedagogisch medewerkers en docenten; interactie en kennisdeling via een kennisplatform waarbij een en ander in wetenschappelijk verband wordt gevolgd.

De Nijmeegse koppels Peutergroep Paradijs (KINOP, drie groepen) en de basisscholen de Klumpert en de Vossenburch in de wijk Hatert

De Klumpert heeft een zeer hoog percentage VVE-doelgroepkinderen (92%) en de Vossenburch is een Brede-schoolvoorziening met 50% VVE-doelgroepkinderen. De locaties zien VVE-plus als kans om een rijke leeromgeving te creëren, het spel van kinderen effectiever te begeleiden, de ouderbetrokkenheid te vergroten en de interactie om taal te stimuleren te versterken. "We willen meer tijd om het VVE-programma goed uit te voeren, we willen meer kennis over hoe jonge kinderen zich ontwikkelen en we willen meer van elkaar leren in een professionele dialoog. Onze kinderen verdienen meer." Peutergroep De Meibloem (KION) en Brede Daltonschool de Meiboom

De school wil een voorziening zijn voor de wijk Meijhorst, de ambitie is een kindcentrum met een positieve uitstraling, goed imago en hoge kwaliteit. "VVE-plus is een mogelijkheid om samen met de peutergroep te professionaliseren, door de groep onderdeel van de basisschool te laten zijn en een gemengd aanbod te leveren. Ook is het een kans om te werken aan effectief ouderbeleid. We zien alleen maar mogelijkheden."

2. *Imago en communicatie*
VVE-plus is een exclusieve voorziening, er worden voorwaarden gesteld aan deelname, je moet er als ouder iets voor doen, maar voorop staat dat het een voorrecht is om deel te nemen.
3. *Inrichting*
De lokalen krijgen een exclusieve inrichting en uitstraling, zodat meteen duidelijk is dat hier iets bijzonders gebeurt. Bij de inrichting is een omgevingspsycholoog betrokken, maar ook de medewerkers van de betreffende locatie denken mee zodat zij zich ook echt eigenaar voelen.
4. *Focus op ouderbeleid*
Veel aandacht voor onderwijs-ondersteunend gedrag. Ouders moeten echt gemotiveerd zijn om mee te doen, ze hebben een participerende rol op de locaties en thuis (onder meer met behulp van digitale leermiddelen, zoals voorleesboeken en de app 'Let's nudge').
5. *Plus op bestaande programma*
Het gaat om vernieuwingen die onvoldoende voorkomen in het bestaande VVE-aanbod.

Annemiek Elsing (Conexus):
"Nijmegen hoort nu al bij de top 10 in Nederland, maar we zetten in op een nog rijkere leeromgeving. VVE-plus kan daar een bijdrage aan leveren. We willen in Nijmegen de educatieve kwaliteit versterken op basis van de nieuwste kennis en inzichten. Na de zomer gaan we dan ook van start met twee proefkoppels (voorschoolse locatie en school), die een spin-off-functie gaan vervullen richting de andere koppels in de stad. Het is belangrijk dat de andere VVE-locaties in Nijmegen zoveel mogelijk kunnen meeprofiten van de opgedane kennis en ervaring."

Uitsluitend enthousiasme

Het project in Nijmegen heeft een looptijd van twee jaar. Mireille:
"Daar zit wel een klein risico in; lukt het om in deze relatief korte periode te laten zien wat deze methode oplevert? Aan de andere kant ben ik ervan overtuigd dat het hem echt zit in de combinatie van de verschillende onderdelen: investering in scholing en aanbod, vergroting van de ouderbetrokkenheid en verbetering van de inrichting van de locaties. Bij alle medewerkers zie ik ook een enorme drive om te beginnen. Iedereen staat letterlijk te trappelen en is super enthousiast."

Nijmegen hoort nu al bij de top tien van Nederland

Wandelen voor water

Kinderen helpen kinderen

Wandelen voor Water is een sponsorloop die dit schooljaar zijn zestiende editie ingaat. In totaal is in de afgelopen 15 jaar 11,5 miljoen euro ingezameld voor meer dan 300 projecten rond water en sanitaire voorzieningen.

Jaarlijks doen zeker 500 tot 600 basisscholen mee aan Wandelen voor Water. Chris Amsinger, landelijk coördinator, vertelt over het initiatief.

Wat is Wandelen voor Water?

"Wandelen voor Water is een jaarlijks evenement voor basisschoolleerlingen van groep 7 en 8. De focus ligt enerzijds op bewustwording rondom schoon drinkwater, sanitaire voorzieningen en hygiëne. Anderzijds richten we ons op fondsenwerving voor projecten in ontwikkelingslanden. Kinderen helpen kinderen. Je kunt een groot probleem nooit oplossen als niemand er kennis over heeft. De doelstelling van Wandelen voor Water is de Nederlandse jeugd bewust te maken van het feit dat toegang tot schoon drinkwater, sanitaire voorzieningen en hygiëne niet voor iedereen vanzelfsprekend

ADVERTORIAL

zijn. Daarover leren is de ene helft van het verhaal. De andere helft bestaat uit de ontdekking dat je er ook iets aan kunt doen. We maken het onderwerp concreet met voorbeelden: in Nederland heeft een huis zes à zeven kranen, maar in Kenia is er misschien slechts een kraan voor een heel dorp en vaak doet die kraan het niet. Of er is helemaal niets."

Waarom is het zo leuk en leerzaam om mee te doen?

"Water is fundamenteel, zonder water houdt het leven op. Wij doen ons best om een goede, interactieve gastles te regelen, waarin kinderen meedenken over het onderwerp. We maken ze enthousiast om hun leeftijdgenoten elders op de wereld te helpen. Dat doen ze met een klein proefje, waarvoor ze zich laten sponsoren: anderhalf uur lopen (zes kilometer)

"Wandelen voor Water is in Nederland het grootste educatieve inzamelingsinitiatief op basisscholen over veilig drinkwater, iets waar iedereen ter wereld recht op heeft. Doe mee, schrijf je school in voor WvW 2018!"

met zes liter water op hun rug. Zes kilometer is de gemiddelde afstand die veel kinderen moeten lopen om aan water te komen. Scholen lopen voor een concreet project; jaarlijks hebben we er zo'n 20 tot 30 in verschillende ontwikkelingslanden. Na de sponsorloop kunnen scholen online de vooruitgang van hun project volgen."

Wanneer is Wandelen voor Water?

"Op 22 maart is het VN Wereldwaterdag. Dan is er extra aandacht voor werelddoel zes: structurele toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen voor iedereen. De woensdag in die week is meestal de grote wandeldag waarop ongeveer de helft van de scholen meeloopt. Dit jaar is de grote wandeldag op 21 maart. De andere helft loopt op een andere dag in de periode van midden maart tot en met juni. Zij mogen een eigen datum bepalen en kiezen bijvoorbeeld een sportdag of ze gaan wandelen als onderdeel van een waterthema op school."

Wat wordt van scholen verwacht als ze meedoen?

"Scholen kunnen zich inschrijven op onze website www.wandelenvoorwater.nl. Wij nemen dan contact op met de school en maken het voor hen zo makkelijk mogelijk. Op basis van de gewenste wandeldatum plannen we de gastles. Iedere deelnemende leerling krijgt een Wandelen voor Water-rugzak. Ze mogen de rugzak houden, maar er zijn ook scholen die hem aan het project geven waarvoor ze lopen of aan Edukans. En stel nou dat er scholen zijn die het jammer vinden dat Wandelen voor Water alleen is voor groep 7 en 8: dan komen we gewoon met een aangepast programma voor die scholen."

COLUMN

Gewoon buren

Sinds 2015 wonen ruim negentig statushouders uit Eritrea naast onze school. Het zijn vooral alleenstaande mannen die gevlucht zijn om te ontkomen aan een alles beheersende dictatuur. Op zoek naar betere kansen moesten ze een gevaarlijke en vaak moeilijke tocht ondernemen. En nu wonen ze naast ons, op zoek naar een nieuwe toekomst in een land dat ze tot een aantal jaar geleden nog niet kenden.

Elke ochtend fietsen 1.400 leerlingen van het Citadel College langs het voormalig studentencollege in Nijmegen-Noord, waar de statushouders wonen. Het kruispunt is vol. Leerlingen op weg naar school, Eritreeërs op weg naar Nederlandse les of een andere vorm van scholing, forenzen op weg naar hun werk. Een en al bedrijvigheid.

Het mooie vind ik dat het voor ons inmiddels zo gewoon is. We zijn gewoon buren. We leven naast elkaar en zoeken elkaar af en toe op. Soms maken we een praatje of gaan we bij elkaar op bezoek. Het zijn werelden die vlakbij elkaar leven en toch ook heel erg ver uit elkaar liggen. De ontmoeting van deze werelden is voor beide partijen zeer waardevol.

Voor onze leerlingen is het van grote waarde kennis te kunnen maken met vluchtelingen, hun leefwereld en de verhalen. Tijdens culturele dagen leren onze leerlingen andere culturen kennen, ook die van onze buren. Horen hoe het is om alles wat je dierbaar is achter te laten zonder te weten of je het ooit nog terugziet. Hoe het is om in onvrijheid te leven. Te kunnen zien hoe statushouders in Nederland leven. Het maakt grote indruk en toont onze leerlingen hoe verschillend de kansen kunnen zijn en hoe bepalend het soms is waar je wieg gestaan heeft. Ook persoonlijke dingen worden gedeeld. Welke muziek er wordt geluisterd, eetgewoontes, wat je de hele dag doet, sociale media, enzovoorts.

Wat we terug kunnen doen zit in kleine dingen. We stellen de school open om Eritreeërs uit heel Nederland te ontvangen om één van de ex-bewoners te herdenken die verdronk in de Waal. Het sportveld dat tussen ons in ligt, wordt door ons allebei gebruikt. In de keuken van Zorg en Welzijn wordt met enige regelmaat een maaltijd bereid. Kleine dingen die laten zien dat we er zijn voor onze buren.

Fijn dat we voor elkaar dingen kunnen betekenen. Het zijn dingen die buren voor elkaar doen. Gelijke kansen zoals onze leerlingen, dat hadden onze buren niet, gelijke wensen hebben ze vaak wel. De ongelijke kansen kunnen wij niet oplossen, gelukkig kunnen we wel gewoon met onze buren omgaan. Het verrijkt ons leren en het leven en biedt steeds weer nieuwe kansen, voor alle betrokkenen.

En dat allemaal gewoon door onze buren.

Wouter Middendorp is rector van het Citadel College, een scholengemeenschap voor VMBO, HAVO en VWO in Lent (Nijmegen-Noord).

Met de IMC weekendschool halen kinderen meer uit het leven

'Ineens wist ik wat ik wilde'

De IMC weekendschool laat nieuwsgierige jongeren uit aandachtswijken kennismaken met enthousiaste professionals en hun uiteenlopende vakgebieden. De achterliggende gedachte is dat leerlingen die weten wat er later allemaal mogelijk is, veel meer gedreven zijn. Sterker nog: wie het lef heeft om zijn interesses, talenten en toekomstdromen te volgen, haalt meer uit zijn leven. Sommige kinderen krijgen dit gegeven met de papepel ingegoten, voor anderen is het veel minder vanzelfsprekend. Voor hen is de weekendschool in het leven geroepen. Nationale Onderwijsstad Nijmegen beschikt over een van de tien vestigingen.

DOOR FLOORTJE DEKKERS

M edewerkers maken het bestaan van de weekendschool bekend door basisscholen in aandachtswijken te bezoeken. In Nijmegen wordt er inmiddels met 23 scholen samengewerkt. Kinderen die enthousiast raken, krijgen vervolgens een motivatiegesprek en daarna nog een gesprek samen met hun ouders. De wil om mee te doen moet écht uit zichzelf komen. Wie naar de weekendschool komt, kan rekenen op een driejarig gevarieerd programma met veel interactiviteit en

Deze reportage is gemaakt op de dag dat de eerstejaars hun overgangsdiploma kregen uitgereikt. De trotse gezichten van leerlingen en vaak ook van hun ouders spreken boekdelen. Van de 44 kinderen die startten, zijn er nog 37 over. Die popelen zichtbaar allemaal om aan hun tweede jaar te beginnen. Zij timmeren dan weer verder aan de weg die anders voor hen misschien nooit was ontsloten.

aandacht voor vakgebieden uit de wereld van cultuur, wetenschap en maatschappij. Denk aan het bezoek aan een operavorstelling, maar ook meedraaien in de operatiekamer van een academisch ziekenhuis, poep ruimen bij de kinderboerderij, een bezoek aan de rechtbank en achter de schermen kijken bij verschillende hulpdiensten.

'Ontwikkeling voelt als een cadeautje'

Jeannine Boset, locatiemanager in Nijmegen, legt uit wat het centrale doel is: "Toekomstperspectieven verbreden, zelfvertrouwen vergroten en de verbondenheid met de samenleving versterken. Ben je klaar

FOTO DJAMILLA VIERKLAU

met de weekendschool, dan is er het alumnetwerk dat activiteiten verzorgt die gemotiveerde keuzes in school, stage en werk mogelijk maken. We laten kinderen daarna dus niet weer helemaal los. Vaak hebben kinderen wel de steun van thuis, maar kunnen ouders zelf niet voldoende ontwikkelingsmogelijkheden bieden. Een enkele keer is er geen enkele betrokkenheid. Dat is schrijnend. Kinderen uit zo'n situatie laten een enorme innerlijke drive zien. We gaan in het eerste lesjaar op huisbezoek. Tijdens zo'n bezoek vertelde een Soedanese moeder me dat ze haar zoon iedere dag moest wakker maken, behalve op zondag. Dan stond hij uit zichzelf vroeg op om naar de weekendschool te gaan. Na het huisbezoek veranderde hij ook steeds meer van een verlegen en teruggetrokken jongetje in een open kind. Voor mij voelt die ontwikkeling als een cadeautje."

De ouders van Samira van 11 hebben hun dochter ook helemaal zien opbloeien. Zij sluit nu het eerste jaar af en haar moeder is erg enthousiast. "Ze was altijd heel verlegen en ze durft nu veel meer. De groep is

een echte vriendengroep, het zijn bijna broertjes en zusjes. Elk weekend kijkt ze reikhalzend uit naar de activiteiten. Zelf ben ik mee geweest naar het Stedelijk museum, prachtig. Onze zoon wil ook heel graag, maar die is nog te jong. Samira leert en bouwt zo aan haar toekomst, maar op een andere manier dan 'gewoon' op school. Ze was heel enthousiast over het bezoek aan de operatiekamer in het Radboud UMC. We

"Samira bouwt aan haar toekomst"

hebben de Arabische les op zondag zelfs stopgezet hiervoor, want dit vinden we veel leerzamer voor haar. Als ik dit vroeger had kunnen doen, had ik al jong iets heel anders van de wereld gezien. Kinderen die deze mogelijkheden niet krijgen, missen in mijn ogen écht iets."

Toekomstperspectief dankzij weekendschool

Wassim is een oud-leerling. Hij volgt nu de richting Engineering op het Mondial College. Voor hem betekende de weekendschool een eyeopener. Vooraf had hij geen enkel idee over zijn toekomst. Tot hij het blok 'Architectuur & bouwkunde' volgde; toen viel alles op zijn plek. "Ik wil gebouwen ontwerpen. Dat heeft me echt gegrepen. Ineens wist ik het! Dankzij de weekendschool." Naast hem zit Ilse van 11, een frêle meisje met lichtblond haar. Zij herinnert zich de zenuwspiraal die ze zelf had gemaakt tijdens het techniekblok. "In de bus ging dat ding steeds piepen; iedereen lag in een deuk. Iets wat ik ook niet meer vergeet, is het bloedprikken op de namaakarm in het ziekenhuis. Dat vond ik een beetje griezelig.

Ik denk dat ik later politie te paard word, maar misschien ontdek ik hier wel iets wat ik nog veel leuker vind." De moeder van Ilse vertelt dat haar dochter in dit eerste jaar weekendschool zóveel heeft gezien en gedaan, dat was haar anders nooit gelukt.

Dan is er nog de moeder van Omar, die niet bij naam genoemd wil worden, maar wel heel enthousiast is over de weekendschool. Zij geeft aan dat veel allochtone ouders wel het beste willen voor hun kind, maar niet altijd de weg weten die ze daarvoor moeten bewandelen. "Zaken als stages of beroepsmogelijkheden, daarover is te weinig bekend. Daarvoor is een netwerk nodig. Ik hoop dat Omar dat nu opbouwt. In Marokko is er een gezegde: 'Als je een goede moeder in de maatschappij zet, zet je ook goede kinderen in de maatschappij.' Maar als je als moeder niets weet, kun je het je kinderen ook niet vertellen. Door de weekendschool krijgen kinderen zelfvertrouwen en een betere plek in de maatschappij. Zo voorkom je dat problemen ontstaan of uit de hand lopen."

ADVERTENTIE

Samen bereiken we héél veel!

Doe mee aan Wandelen voor Water 2018 en laat leerlingen hun leeftijdgenootjes in ontwikkelingslanden helpen! De leerlingen krijgen een gastles bij jou op school over het belang van veilig drinkwater, sanitatie en hygiëne voor iedereen. Daarna gaan ze gesponsord met een rugzak gevuld met 6 liter water, 6 kilometer wandelen. Zo ervaren ze wat hun leeftijdgenootjes in ontwikkelingslanden moeten meemaken.
Meedoen is makkelijk, leerzaam en leuk!

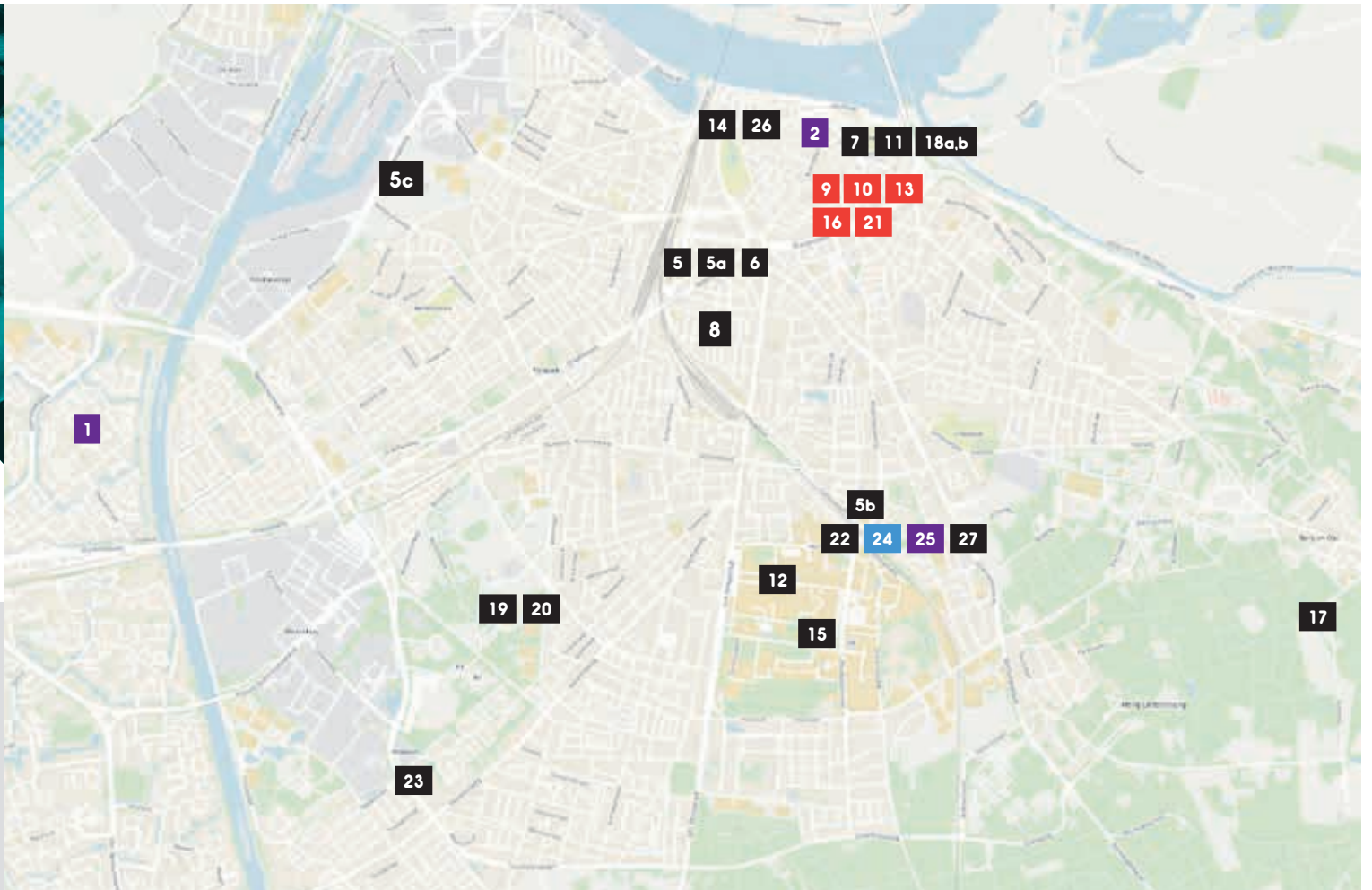
Meer weten over Wandelen voor Water 2018? Of jouw school meteen aanmelden? Kijk dan op www.wandelenvoorwater.nl

TIMETABLE #NOW2017

VRIJDAG 29 SEPT FEESTELIJKE AFTRAP	1 KICK OFF: RECORD- POGING BEWEGEND LEREN 11.30 - 12.00 uur Sportveldje De Gildekamp 30e straat en via live stream bij Nijmeegse scho- len en kinderdagverblijven	2 OFFICIËLE OPENING NATIONALE ONDER- WIJSWEEK 2017 17.30 - 19.15 uur Stadhuis Nijmegen, Schepenhof (Kor- te Nieuwstraat 6)	3 NIJMEEGSE ONDER- WIJS PUBQUIZ 18.00 - 19.30 uur Diverse Nijmeegse horecagelegenheden
ZATERDAG 30 SEPT DAG V/D TECHNIEK	4 TECHNIEKDAG ROC NIJMEGEN 10.00 - 16.00 uur Technovium, Heyendaalseweg 98		
MAANDAG 2 OKT EEN LEVEN LANG LEREN	5 BELEEF HET MBO Vanaf 14.00 uur ROC Nijmegen Campusbaan & Technovium, AOC Helicon	5a SKILLS HEROES Kom kijken bij de vakwedstrijden voor economie en welzijn. 14.00 - 17.00 uur ROC Nijmegen, Campusbaan 6	5b SKILLS HEROES Kom kijken bij de vakwedstrijden voor techniek. 14.00 - 17.00 uur Technovium, Heyendaalseweg 98
DINSDAG 3 OKT DAG VAN DE GELIJKE KANSEN	6 ACTIETAFEL ONDERWIJS- ARBEIDSMARKT ROC Nijmegen, Campusbaan 6	7 LEZINGENREEKS: PROF. DR. JAN BRANSEN: KEUZEPROBLEMATIEK 16.00 - 17.30 uur De Lindenberg, Ridderstraat 23	8 WORKSHOP COACHING STARTENDE LERAREN. 15.00 - 17.00 uur De Driemaster, Cortenaerpad 32
DONSDAG 4 OKT DAG V/D INNOVATIE	11 WAKKER WORDEN VOOR GELIJKE KANSEN! 9.30 - 13.30 uur De Lindenberg, Ridderstraat 23	12 KENNISBIJENKOMST AANSLUITING VWO- WO 15.30 - 18.00 uur Radboud Universiteit	13 PREMIÈRE ONDERWIJS- FILM 'JE MAG ALTIJD BIJ ME KOMEN' 15.30 - 17.30 uur LUX, Marienburg 38 - 39
DONDERDAG 5 OKT INTERNATIONALE DAG VAN DE LERAAR	17 NATIONALE ETWIN- NING-CONFERENTIE: IEDEREEN IS VAN DE WERELD 10.00 - 16.30 uur Hotel Erica, Molenbosweg 17 Berg en Dal	18a LEZINGENREEKS: RUUD VELTENAAR (VO-LEERLINGEN) 13.30 - 15.00 uur De Lindenberg, Ridderstraat 23	18b LEZINGENREEKS: RUUD VELTENAAR (OUDERS EN LERAREN) 16.00 - 17.30 uur De Lindenberg, Ridderstraat 23
DONDERDAG 5 OKT INTERNATIONALE DAG VAN DE LERAAR	22 LEZINGENREEKS: PROF. DR. HAROLD BEKKE- RING 16.00 - 17.30 uur HAN I/O-gebouw, Kapittelweg 35	23 ECOSCHOOLS 15.30 - 17.00 uur VMBO Helicon, Marga Klompélaan 37	24 UITREIKING ONDERWIJS TOPTALENTPRIJS 2017 19.00 - 20.00 uur HAN I/O-gebouw, Kapittelweg 35

 Op uitnodiging
  Aanmelden Alle openbare activiteiten

VOOR MEER INFORMATIE EN AANMELDEN G

5c
GRAND PRIX VAN NIJMEGEN
 15.00 - 19.00 uur
 AOC Helicon, Energieweg 19

9
PREMIERE ONDERWIJSFILM 'PAUZE!'
 17.45 - 19.15 uur
 LUX, Marienburg 38 - 39

10
PREMIÈRE ONDERWIJSFILM 'DE WITTE VLUCHT'
 20.00 - 22.00 uur
 LUX, Marienburg 38 - 39

14
OPVOEDVITAMINEN ZEG, HET IS HIER GEEN HOTEL!
 19.15 - 21.00 uur
 Slow Café, Lange Hezelstraat 39

15
OPRICHTINGSBIJEENKOMST BILDUNG ACADEMIE NIJMEGEN
 19.30 - 22.00 uur
 Radboud Universiteit Collegezalen Complex (CC5), Mercatorpad 1

16
PREMIÈRE ONDERWIJSFILM 'GOED TERECHTGEKOMEN IN DE SCHILDERSWIJK'
 20.00 - 22.00 uur
 LUX, Marienburg 38 - 39

19
AFTRAP MICROBIT CHALLENGE
 15.30 - 17.00 uur
 NEC Goffertstadion, Stadionplein 1

20
HUISKAMERFESTIVAL IEDER TALENT TELT (INCLUSIEF OPTREDEN FRESKU)
 15.30 - 21.00 uur
 NEC Goffertstadion, Stadionplein 1

21
VERKIEZING NATIONALE ONDERWIJSFILM 2017
 20.00 - 22.00 uur
 LUX, Marienburg 38 - 39

25
OFFICIËLE AFSLUITING NATIONALE ONDERWIJSWEEK 2017
 19.00 - 20.00 uur
 HAN I/O-gebouw, Kapittelweg 35

26
OPVOEDVITAMINEN DOE JE WEL VOORZICHTIG?
 19.15 - 21.00 uur
 Slow Café, Lange Hezelstraat 39

27
MEETUP024 #3: DE LERAAR & DE LEERLING
 20.00 - 22.00 uur
 HAN I/O-gebouw, Kapittelweg 35

 NATIONALE ONDERWIJS WEEK 2017

Nijmegen is door de Stichting Nationale Onderwijsweek (NOW) uitgeroepen tot Nationale Onderwijsstad 2017. Daarmee is Nijmegen samen met Stichting NOW de organisator van de kernactiviteiten in de Nationale Onderwijsweek 2017. Samen met partners in de stad is deze week gevuld met inspirerende activiteiten voor onder andere leerlingen, docenten, ouders en bestuurders.

 NATIONALE ONDERWIJS FILM 2017

Tijdens de Nationale Onderwijsweek 2017 gaan drie films in première over gelijke kansen in het onderwijs. Woensdagavond 4 oktober om 20.00 uur wordt in filmhuis LUX de Nationale Onderwijsfilm 2017 bekendgemaakt. Kom je ook?

ONDERWIJS TOPTALENTPRIJS 2017

5 OKTOBER, 19.00 UUR
 Dé aanstormende talenten in het basisonderwijs gaan in gesprek over ons onderwijs. Hét TopTalent 2017 wordt hier bekendgemaakt.

reiten zijn gratis toegankelijk, behalve de filmpremières.

GA NAAR **NATIONALEONDERWIJSWEEK.NL**

De Monnikskap: onbeperkt werken aan talent!

De Monnikskap in Nijmegen is de enige reguliere school in Nederland waar jongeren met een lichamelijke beperking en/of chronische ziekte in hun eigen tempo en leerlijn een havo- of vwo-diploma kunnen halen. Een portret van binnenuit.

DOOR TOM GROENENBERG

Ongeveer 65 leerlingen zitten op De Monnikskap, dat als afdeling van het Dominicus College (regulier havo- en vwo-onderwijs aan 1.000 leerlingen) gehuisvest is in hetzelfde gebouw. Alle benodigde zorg wordt binnen school aangeboden en daar waar mogelijk vinden activiteiten geïntegreerd met het reguliere onderwijs plaats. In 2012 zijn in de directe nabijheid van de school 24 zorgappartementen opgeleverd, waardoor voor de leerlingen van de Monnikskap een unieke combinatie van wonen, zorg en passend onderwijs in een reguliere setting is gerealiseerd.

Passend Onderwijs

De combinatie, onder één dak, van het reguliere onderwijs en het onderwijs aan de leerlingen van de Monnikskap maakt het mogelijk onderwijs van een hoog niveau te kunnen aanbieden. We zijn zo bovendien goed in staat in te spelen op de specifieke behoefte van de individuele leerling. Het onderwijsaanbod is bij zowel havo als vwo

verrijkt met vakken uit het reguliere onderwijs, zoals Nieuwe Media, Universum, Vitaal, NLT en versterkt talenonderwijs (Cambridge Engels, Delf Scolaire Frans en Goethe Duits). In de bovenbouw bieden we alle havo- en vwo-profielen aan met een brede vakkenkeuze die gelijk is aan die in het reguliere onderwijs.

Onderwijs op Maat

De leerlingen die de Monnikskap bezoeken hebben alle goede cognitieve mogelijkheden. Zij zijn prima in staat hun havo/vwo-diploma te halen, mits er rekening gehouden kan worden met hun beperking. Vanwege vermoeidheidsklachten of beperkte belastbaarheid, revalidatietrajecten, therapieën et cetera hebben alle leerlingen op de Monnikskap een eigen leerlijn, waardoor zij bijvoorbeeld niet voor alle vakken in hetzelfde leerjaar zitten. Als gevolg van hun vaak geringe belastbaarheid mogen leerlingen op de Monnikskap langer (tot maximaal twee keer zo lang) over hun onderwijstraject doen. Dat betekent dat elke leerling een individueel rooster heeft dat mogelijkheden biedt tot andere aanvangs- en eindtijden, ingebouwde rustpauzes

en, waar nodig, een rustdag in de week. De meeste leerlingen van de Monnikskap doen gespreid examen.

De problematiek van jongeren die de Monnikskap bezoeken wordt steeds complexer. Dit vraagt uiteraard veel overleg en scholing. Elk jaar worden daarom meerdere studiedagen verzorgd door zowel interne als externe deskundigen en is er scholing voor het kernteam als ook op individuele basis.

Empowerment

Voor de leerlingen van de Monnikskap is het van groot belang zich tijdig te oriënteren op een realistisch toekomstperspectief. Bovendien is het zaak dat zij ontdekken waar hun talenten liggen, zodat zij daar optimaal gebruik van kunnen maken. Om die reden hebben de onderbouwleerlingen een studieuur op hun rooster staan waarin zij werken aan specifieke leervaardigheden, maar ook aan zaken als: accepteren van je beperking, ontdekken wie je bent en wat je wilt, oriëntatie op de toekomst, et cetera. In de bovenbouw volgen de leerlingen het MOP-traject (MOP staat voor: Mijn Ontwikkel Plan). Tijdens dat traject wordt in groepen van wisselende samenstelling aandacht besteed aan het ontdekken en gebruik maken van je sterke kanten, oriëntatie op toekomstig beroep, training van specifieke (sociale) vaardigheden, maar bijvoorbeeld ook mindfulness.

We proberen de leerlingen zoveel mogelijk op een "empowerende"

wijze te benaderen. Empowerment is het versterken van mensen zodat zij gemotiveerd zijn om sturing te geven aan hun eigen leven en in staat zijn om eigen keuzes te maken. Empowerment draagt ertoe bij dat iemand zijn talenten en capaciteiten effectief gebruikt en zelfbewust invulling geeft aan zijn handelen. Daarmee bevordert empowerment prestaties, initiatief en het nemen van eigen verantwoordelijkheid en zelfregie.

Begeleiding

Rondom de leerling staat een multidisciplinair team, bestaande uit de mentor (spil in de leerlingbegeleiding), een team van gespecialiseerde docenten, een orthopedagoge, begeleiders passend onderwijs en de afdelingsleider. Waar nodig of wenselijk wordt een beroep gedaan op de deskundigheid van de schoolmaatschappelijk werker en/of de jeugdarts. Daarnaast is er regelmatig overleg met externe partijen, zoals Plurijn, de Maartenskliniek, CWZ, UMC Radboud, Pro Persona, de leerplichtambtenaar en onderwijsconsulenten. Minimaal drie keer per jaar vindt een oudergesprek plaats waarbij in ieder geval de leerling, zijn of haar ouders, de mentor, de betrokken specialist of ondersteuner en de orthopedagoge aanwezig zijn.

Leerlingen die ADL-verzorging behoeven kunnen hiervoor een beroep doen op medewerkers van Plurijn die deze zorg op school uitvoeren. ADL staat voor Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen, waaronder jezelf verzorgen, eten, drinken, bewegen en

Elke leerling heeft een individueel rooster

bijvoorbeeld communiceren verstaan wordt. Verder beschikt de school over een fysiotherapie ruimte, waar deskundigen van de Maartenskliniek twee dagen per week fysiotherapie voor onze leerlingen verzorgen.

Integratie met het reguliere onderwijs

Hoewel het onderwijs aan de leerlingen van de Monnikskap voor een belangrijk deel plaatsvindt in een aparte vleugel met speciale voorzieningen binnen het Dominicus College, wordt voor elke leerling individueel bekeken in hoeverre hij of zij kan integreren in het reguliere schoolleven. Voor Monnikskapleerlingen geldt: "samen waar het kan; apart waar het moet".

Dit uit zich onder andere in

- gezamenlijke personele inzet: doordat de Monnikskap onder het VO-bestuur valt is inzet van eerstegraads bevoegde en bekwame docenten uit het reguliere onderwijs mogelijk. Hierdoor is de kwaliteit van onderwijs gegarandeerd. Samen met de gespecialiseerde deskundigheid van de vaste medewerkers van de Monnikskap ten aanzien van ziektebeelden en de consequenties daarvan in het dagelijks handelen is een docententeam ontstaan dat prima kan omgaan met en inspelen op de complexe (vaak meervoudige) problematiek van leerlingen.
- Het gezamenlijk gebruik van voorzieningen als de aula/kantine, de sportzaal, mediatheek en onderwijslokalen maakt dat leerlingen van het reguliere onderwijs en van de Monnikskap veelvuldig met elkaar in contact komen.
- Gecombineerd onderwijs en gezamenlijke examinering: om het uitgebreide aanbod aan vakken voor de Monnikskap te kunnen garanderen wordt bij de kleinere vakken (bijvoorbeeld ANW, Nieuwe Media, Grieks) op beperkte schaal gewerkt met gecombineerde groepen. Waar mogelijk volgen leerlingen van de Monnikskap modules/lessen met reguliere klassen. Ook maken incidenteel leerlingen die het in het reguliere onderwijs niet bolwerken, bijvoorbeeld vanwe-

Leerlingen van ver kunnen dichtbij school wonen

Tom Groenberg is afdelingsleider van De Monnikskap

ge een ernstige ziekte, tijdelijk gebruik van het onderwijsaanbod van de Monnikskap.

- De examinering van de leerlingen van de Monnikskap is volledig geïntegreerd in de examenorganisatie van het Dominicus College. Het komt regelmatig voor dat leerlingen na verloop van tijd de voorzieningen/begeleiding van de Monnikskap niet meer nodig hebben en instromen in een reguliere klas van het Dominicus College.
- Gezamenlijke activiteiten: daar waar mogelijk sluiten de leerlingen van de Monnikskap aan bij de projecten en binnen- en buitenschoolse activiteiten van het reguliere onderwijs. Voorbeelden zijn: deelname aan het kamp van de eerste klassen, bezoek aan de Tweede Kamer, de kunstroute, het galafeest, de laatste lesdag, "Gesamtkunstwerk", "Expressions" en excursies naar bijvoorbeeld Lille, Düsseldorf en Overloon. Daardoor weten we voor onze leerlingen het onderwijs extra gevarieerd en aantrekkelijk te maken.

Woonvoorziening

Voor leerlingen die van ver weg komen is er de mogelijkheid om doordeweeks in de directe nabijheid van school te wonen. Leerlingen die (zeer) beperkt belastbaar zijn, verliezen op deze manier geen kostbare (reis)tijd en kunnen hun schooltijd zo effectief mogelijk benutten. Het is dan immers zelfs de moeite waard om voor een uurtje naar school te komen. Hierbij moet worden aangetekend dat voor plaatsing in deze voorziening een zogenaamde CIZ-indicatie vereist is.

Rendement

Tot slot het rendement van deze onderwijsinspanningen. Het slagingspercentage bij de Monnikskap is hoog en het gros van de leerlingen stroomt succesvol door naar het HBO of WO. Dit laatste is mede te danken aan de unieke samenwerking tussen school, Werkenrode/Pluryn (wonen), de Expertisecentra, de St. Maartenskliniek en de HAN en RU. Wat dan 'hoog' is? De slagingspercentages liggen al jaren tussen de 90 en 100%.

COLUMN // // // // //

Seksuele en genderdiversiteit op school

Seksuele en genderdiversiteit is niet voor alle docenten een gemakkelijk bespreekbaar onderwerp, ook al gaat dit alle leerlingen op school aan. Voor leerlingen is het van belang dat school een veilige omgeving is. Alleen als zij zich prettig voelen, kunnen zij zich gezond ontwikkelen. Helaas lukt dat nog niet altijd. Lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender (kortweg LHBT) leerlingen voelen zich vaak onveilig en ongewenst.

Uit onderzoek van het SCP blijkt dat LHBT-jongeren op middelbare scholen bovengemiddeld vaak slachtoffer zijn van pestgedrag en geweld. De helft van hen denkt wel eens aan zelfmoord. Vijf keer vaker dan heteroleerlingen ondernemen zij een zelfmoordpoging. Deze cijfers zijn bekend bij de politiek. De Tweede Kamer heeft in 2013 in ruime meerderheid ingestemd met het voorstel om seksuele en genderdiversiteit op te nemen in de kerndoelen van basis- en middelbaar onderwijs.

In Nijmegen is SchoolsOUT sinds 2000 actief om de sociale veiligheid te vergroten en seksuele en genderdiversiteit te bespreken en integreren binnen de 27 scholen voor voortgezet onderwijs in Nijmegen. In 2012 is het project uitgebreid naar de 44 basisscholen in Nijmegen en het ROC. Het gaat om een aanpak met een lange adem. De lange doorlooptijd van het project werpt inmiddels zijn vruchten af. Dat zien we aan het grote aantal scholen dat het programma uitvoert en aan een sterke toename van tolerantie van leerlingen tegenover LHBT.

We ondersteunen scholen om structureel aandacht te besteden aan het realiseren van een positieve norm ten aanzien van seksuele en genderdiversiteit. Dit doen we met een programma gericht op een integrale aanpak. Het richt zich op vier pijlers: beleid, educatie, zorg en zichtbaarheid. De aanpak wordt op strategisch, tactisch en operationeel niveau ingestoken.

Een instrument dat veel gebruikt wordt, is de menukaart van SchoolsOUT. Deze menukaart voorziet in een basispakket voor een integrale aanpak. Dit basispakket kan naar behoefte worden ingezet en worden aangevuld met interventies op maat. Zo komen we tot een maatwerk aanpak met, voor en van de school.

Belangrijke elementen uit de Nijmeegse aanpak zijn samenwerking met en participatie van COC Nijmegen, DITO! (Nijmeegse homojongerenorganisatie) en schoolbesturen. Er is veel aandacht voor de implementatiestrategie, die continu wordt geactualiseerd.

In de Nationale Onderwijsweek 2017 wordt inmiddels het derde Nijmeegse convenant getekend. Hiermee verbinden scholen en de gemeente zich aan het doel om structureel aandacht te besteden aan tolerantie en sociale veiligheid rondom het thema seksuele en genderdiversiteit op school. Dat is nodig, ook als seksuele en genderdiversiteit als op de kaart staan.

Ursula Prinsen is projectleider van SchoolsOUT, dat is ondergebracht bij de GGD Gelderland-Zuid.

Intermezzo tussen primair en voortgezet onderwijs

Gelijke kansen voor (hoog)begaafden? Zijn ze dan niet slim genoeg om zichzelf te redden? Nee dus, niet zomaar vanzelf. Over hoogbegaafdheid bestaan veel misverstanden. Niet voor niets komen er speciale voorzieningen voor deze kinderen. En die verdienen ze.

Door Marion van Weeren

Intermezzo in Nijmegen is zo'n voorziening, opgezet met extra geld van het samenwerkingsverband en het LerarenOntwikkelFonds (LOF): een tussenjaar voor leerlingen die klaar zijn met de lesstof op de basisschool, maar voor wie een reguliere brugklas nog te vroeg komt. Met vier ervaringsdeskundigen kijken we terug op het afgelopen, eerste, jaar Intermezzo.

Wal en schip

Mar-Janne van Velthoven is coördinator van Intermezzo, dat geïnitieerd is door het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. "Kinderen die slim zijn, al dan niet hoogbegaafd, vallen vaak tussen de wal en het schip. Ze zijn cognitief uitgeleerd op de basisschool, maar moeten sociaal-emotioneel nog groeien. Ze missen vaardigheden die nodig zijn om het in de brugklas te redden. Intermezzo biedt een veilige omgeving om de overgang van basisschool naar vwo te versoepelen."

Carla van den Bosch, directeur van basisschool Het Talent in Nijmegen, herkent het. Het Talent heeft structureel oog voor de behoeften van hoogbegaafde leerlingen en biedt hun passend onderwijs. De school is een toevluchtsoord voor leerlingen uit de wijde omtrek. "Praktisch overzicht, plannen, organiseren, huiswerk, daar zijn ze lang niet altijd rijp voor of goed in. Intermezzo is een soort doorgaande leerlijn. Het gaat erom een vorm te vinden die tegemoetkomt aan de individuele verschillen tussen kinderen. Kijken wat nodig is, is een dynamisch proces. Intermezzo maakt deel uit van de opvangcapaciteit voor hoogbegaafde leerlingen," zegt zij.

Walda Bosman is de moeder van Mathilde, die ook aan tafel zit. Mathilde was een jaar eerder dan gemiddeld klaar met de lesstof op Het Talent en ging het afgelopen schooljaar naar Intermezzo. Walda: "Misschien had ze het best kunnen redden in de brugklas, maar wij waren ontzettend blij met deze buffer." En dat geldt ook voor Mathilde, die best wat onzeker was over de vooruitzicht een jaar eerder naar de brug-

klas te gaan: "Ik wist dat ik een boel geleerd had op de basisschool. Maar ik dacht ook: ik hoop wel dat ik de eerste klas ga halen, want stel nou dat ik toch iets gemist heb. Toen ik naar Intermezzo kon, dacht ik: yes, nu gaat het zeker goedkomen."

Leerproces

Het uitdenken van de opzet en de vakken van Intermezzo kon rekenen op veel enthousiasme onder docenten van het Stedelijk Gymnasium. De vakken Nederlands, Engels, wiskunde en rekenen waren een gegeven vanwege de doorlopende leerlijn uit het po. Andere vakken, zoals 'Oude talen en verhalen', 'Mens en maatschappij', 'Creatief met computers' en 'Science' waren nieuw. Daarnaast kregen de kinderen beeldende vorming, drama en muziek, en was er meer tijd voor gym dan in de brugklas. Als het kon,

ging de Intermezzo-klas eropuit, bijvoorbeeld voor onderzoek naar het tegenovergelegen Kronenburger Park. Mathilde: "Bij het onderwerp 'waterdieren' gingen we vissen in het Meertje. Vervolgens keken we door de microscoop welke diertjes het waren om de waterkwaliteit te bepalen. Die was niet zo slecht als we dachten, maar misschien hadden we gewoon heel goed staan vissen."

De docenten hadden zoveel leuks bedacht, dat ze bewust ook 'stomme' onderwerpen toevoegden: opdrachten die gewoon 'moeten'. Die zijn er in de brugklas tenslotte ook. Mar-Janne: "Intermezzo maakte veel energie los en was ook voor ons een uitdagend leerproces. Soms pakten opdrachten anders uit dan van tevoren bedacht. Ook wij waren aan het leren. Dat is een mooi voorbeeld voor leerlingen: fouten maken mag! Je bent immers op school om iets te leren en niet alleen om te laten zien wat je al kunt." Carla: "Je bent nooit onverantwoord bezig, omdat je weet binnen welke marges je handelt."

Mathildes ouders hadden in ieder geval vanaf dag één vertrouwen in Intermezzo: "We kenden de school al (de oudere zus van Mathilde zit op het Stedelijk Gymnasium). Als je wilt experimenteren met een

tussenjaar, dan kan dat het beste hier. Deze school heeft al jarenlang ervaring met jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Het is een begaafdheidsprofiel school. Zou het niet lukken, dan zou het worden opgelost, redeneerden we."

Zijn wie je bent

Onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen is een specifieke tak van sport die niet voor iedere leraar is weggelegd. Carla: "Top-down (werken van geheel naar detail, red.) onderwijs is lastig. Het is een illusie te denken dat iedere leraar dat kan of gaat doen. Hoogbegaafde kinderen hebben niet alleen een hoog IQ. Ze zijn ook creatief, analytisch, zien verbanden vanuit een groter geheel. Vandaar de top-down-benadering. Bovendien zijn ze op jonge leeftijd bezig met volwassen vraagstukken. Ze blinken uit in doordenken: kunnen relatie leggen tussen bijvoorbeeld het gebruik van een auto en het klimaatprobleem." "Het zijn kinderen met een bepaalde intensiteit," vat Mar-Janne samen. En daar kunnen ze last van hebben, zegt Walda: "Perfectionisme, faalangst, verkeerd begrepen worden, onderpresteren."

Ze vervolgt: "Intermezzo vangt kinderen op die meer dan eens een nare tijd achter de rug hebben. Een voor een zeggen ouders dat ze hun kind weer terug hebben. Ze hebben weer plezier in het leven." In het mentor-uur, ofwel Intermezzo-uur, mochten de kinderen vertellen wat ze op andere scholen hadden meegemaakt. Mathilde: "De meeste kinderen denken dat hoogbegaafdheid fijn is, omdat alles dan makkelijk is. Maar dat is niet zo. Je denkt anders. Dat betekent niet dat je slimmer bent. Bij Intermezzo begrepen we elkaar." Mar-Janne vult aan: "Over hoogbegaafdheid mag lang niet altijd gesproken worden. Bij Intermezzo mag je zijn wie je bent. We vragen geen test met hoogbegaafdheidssuit-slag en het is geen pre-gymnasium. Intermezzo is een voorziening van het samenwerkingsverband. Na Intermezzo kunnen kinderen vrij kiezen naar welke school ze gaan."

Carla: "In het basisonderwijs zijn deeltijdvoorzieningen nodig voor hoogbegaafde kinderen. We moeten deze kinderen de kans geven te ontdekken dat ze niet de enige zijn die denken zoals zij. Dat kost meer geld dan de 13 euro die omgerekend per hoogbegaafde leerling is toegevoegd aan de jaarlijkse lumpsum voor het samenwerkingsverband." Dat is de investering meer dan waard. Walda: "Ik denk dat ik namens alle ouders spreek als ik zeg dat we ontzettend gelukkig zijn met dit jaar. Het is een gat in de markt."

Onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen is een specifieke tak van sport

V.L.N.R.: MAR-JANNE VAN VELTHOVEN, CARLA VAN DEN BOSCH, MATHILDE EN WALDA BOSMAN

ADVERTORIAL

De leraar als motor van talentontwikkeling

Matige cijfers op school zijn geen goede voorspeller voor de latere carrière. Zo kunnen speelse en slecht presterende scholieren uiteindelijk prima terechtkomen in de samenleving en zich ontwikkelen tot een bekwaam bestuurder, een grensverleggend wetenschapper of innovatief ondernemer. Recent wetenschappelijk onderzoek verklaart ons waaróm. Het tienerbrein moet worden beschouwd als *werk in uitvoering*. En de adolescent ontwikkelt zich over een lange periode tot vór na het twintigste jaar.

Grootschalige veranderingen in de microstructuur van de hersenen worden gestuurd door wat de jeugdige hoort en ziet, beleeft en ervaart. Daardoor ontwikkelen zich zijn kennis en zijn vaardigheden op het gebied van cognitie, denken en doen, zelfinzicht en empathie. De adolescent leert keuzes maken door te ervaren wat de consequenties zijn van zijn handelen: op school, thuis en met vrienden, en

bij hobby, sport en spel. Daarom is de omgeving bepalend voor de ontplooiing, en niet de hersenen. Vooral de leraar bepaalt de groei van motivatie en kennis en ook de persoonlijke ontwikkeling. Hij geeft steun, sturing en inspiratie.

Wat bepaalt de kansen-ongelijkheid in het onderwijs? Hoe komt het dat sommige scholieren achter raken of zelfs uitvallen? Wat bepaalt dat een kind met plezier naar school gaat, nieuwsgierig is en hobby's ontwikkelt? Dat komt door de dynamiek van de breinontwikkeling én de sturing en inspiratie vanuit de omgeving.

Zelfs kinderen van dezelfde leeftijd of uit hetzelfde gezin kunnen sterk verschillen in het tempo van hun ontwikkeling. Sommigen maken in hun hersen- en neuropsychologische rijping een snelle start en komen daarna in een rustiger fase. Anderen komen wat trager op gang om daarna een sprintje te

trekken. Sommigen blinken al op jonge leeftijd uit. Voor hen staan de stoplichten van de ontplooiing op groen.

Groene stoplichten –zoals een goede gezondheid, ouders die voorlezen, inspirerend speelgoed en leer materiaal, en stimulerende ervaringen –kunnen zorgen dat een kind goed presteert op school, maar zich ook cognitief, sociaal en emotioneel snel ontwikkelt.

Bron: Jelle Jolles, Het Tienerbrein. Amsterdam University Press, AUP. Midprice editie 20 september 2017, ISBN 978 94 6298 747 0 (€14,99)

Jelle Jolles is Hoogleraar Neuropsychologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam, j.jolles@vu.nl; twitter: @jellejolles; website: www.jellejolles.nl

Sommige leerlingen kunnen daarvoor al op hun achttiende ver zijn uitgerijpt en een forse persoonlijke groei hebben doorgemaakt.

Voor anderen staan de stoplichten op oranje of rood. Ze komen geheel niet tot de ontplooiing van hun latente talent of doen er veel langer over dan hun leeftijdsgenoten. Zij hebben een onveilige of weinig stimulerende thuisomgeving, gebrek aan inspirerend speel materiaal of leesboeken, matige slaap en voeding, een ontwikkelingsvertraging of stress. Hierdoor kunnen ze zich niet ontplooien naar de mogelijkheden die ze genetisch hebben meegekregen.

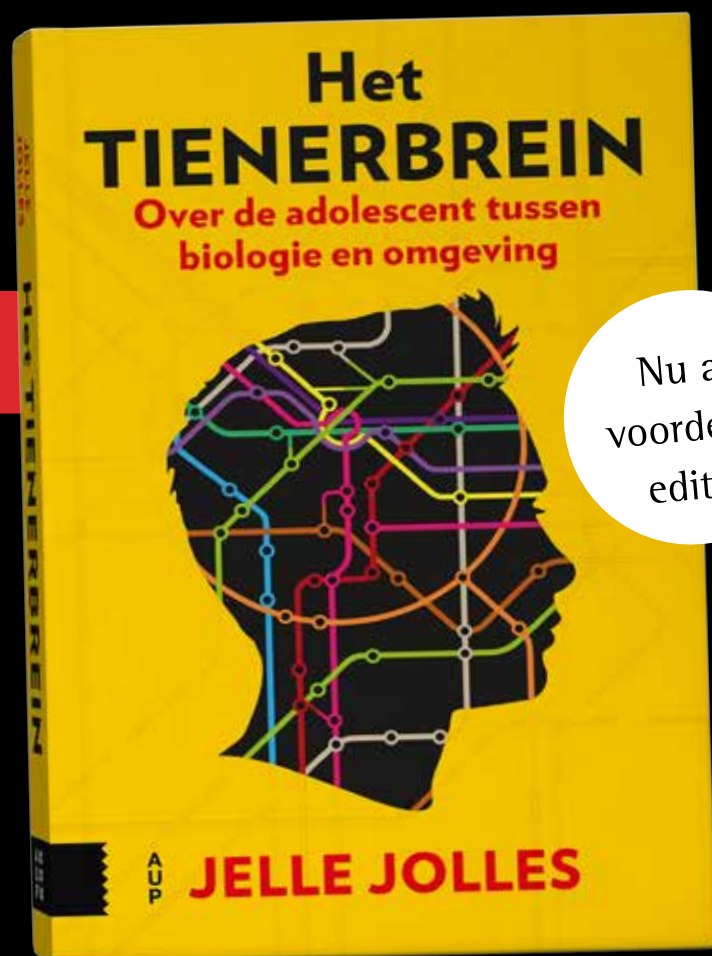
Werken aan kansengelijkheid in het onderwijs betekent: heb aandacht voor de persoonlijke biografie van de leerling en diens eerdere levens- en leerervaringen. Dan moet het mogelijk zijn om de stoplichten van kleur te laten veranderen.

ADVERTENTIE

Een must read voor leraren.
Boordevol inzichten om de tiener beter te begrijpen.

€ 14,99

Nu als voordelige editie

Wat is nodig om jongeren op te leiden voor de wereld van morgen, zonder slechts de kennis van gisteren en vandaag over te dragen? Jolles' boek is een pleidooi voor creativiteit, flexibiliteit en autonomie. Een oproep die ik van harte onderschrijf.

- Ilja Klink, Directeur van de Nederlandse School

Leraren van de toekomst

Joury Croes (29), student Pabo Deeltijd Flex, een verkorte deeltijdopleiding tot leraar primair onderwijs aan de HAN

DOOR MARION VAN WEEREN

Na de middelbare school ben ik aan het CIOS gaan studeren en vervolgens Sport Gezondheid en Management aan de Hogeschool van Arnhem & Nijmegen. Daardoor gaf ik veel les in sport aan kinderen en mensen met een handicap. Ik vond het altijd leuk om mensen te coachen en te begeleiden. Na mijn opleiding ging ik, vijf jaar geleden, werken bij de Rabobank. Daar mocht ik gastcolleges verzorgen aan groep 6, 7 en 8. Toen wist ik dat ik leraar wilde worden.

Kinderen zitten nog vol vragen en het is mooi om een bijdrage te leveren aan hun ontwikkeling, zowel sociaal-emotioneel als cognitief. Elke dag is anders en iedere dag zie ik het als een uitdaging om leerlingen te inspireren. Ik ben betrokken bij leerlingen en heb de ambitie leerlingen zo goed mogelijk hun doelen te laten halen. Ik wil dat leerlingen zich veilig kunnen voelen en plezier hebben in het onderwijs.

FOTO GRETANJE BRUINSMA

Als leraar wil ik leerlingen inspireren met mijn lessen. Daarnaast wil ik een professional worden op vakgebieden zoals ICT, 21st century skills, Neder-

lands en rekenen. Ik vind het leuk om leerlingen aan het denken te zetten, maar voorlopig staat het vergaren van meer kennis en ervaring voorop.

Ik geloof dat samenwerking kan bijdragen aan het vernieuwen en verbeteren van het onderwijs. Elke leraar heeft zijn of haar eigen expertise. Ik vind dat iedereen in zijn kracht gezet moet worden. Bij elkaar kijken en van elkaar leren zie ik nog niet vaak terug in de praktijk van vandaag.

Iedereen weet zich nog een leraar te herinneren die bepalend is geweest voor zijn of haar toekomst. Zo'n leraar wil ik worden. Ik zou vooral willen dat mijn leerlingen hun dromen zijn gaan volgen, dat ze gelukkig zijn en dat ik ze heb uitgedaagd om kritisch te denken en om te gaan met tegenslagen.

Ik wil helpen om leerlingen het beste uit zichzelf te laten halen. Leerlingen bewuster maken van waar ze goed in zijn, energie van krijgen en wat hun drijfveren zijn. Met zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen, samenwerken, respect voor anderen en relativeringsvermogen komen ze verder.

Milou Uytdewilligen (20), studente aan de Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs (ALPO), een combinatie van Pedagogische Wetenschappen aan de RU en Pabo aan de HAN.

FOTO SUSAN GUBBELS

Voordat ik startte met de ALPO, zat ik op het VWO en had ik een bèta-profiel. Door activiteiten buiten de middelbare school merkte ik dat het onderwijs me interesseerde. Kinderen zijn ongedwongen en nieuwsgierig, daarom wil ik met hen werken. Als leerkracht heb ik veel aandacht voor dat wat ieder kind uniek maakt. Ik zie de kinderen en wil hen écht leren kennen. Ook in de toekomst zal dit de basis zijn van mijn onderwijs. Ik wil de ideeën en interesses van de kinderen serieus nemen en van daaruit de onderwijsactiviteiten vormgeven.

“Op mijn opleiding leer ik om het onderwijs ook vanuit een meer wetenschappelijke hoek te benaderen. Dat wat in theorie haalbaar is, wijkt vaak af van de praktijk. Ik zou willen bekijken op welke manier wetenschappelijke inzichten kunnen worden vertaald naar de onderwijspraktijk.”

“In relatie tot mijn leerlingen wil ik de nieuwsgierigheid waarover kinderen van nature beschikken de ruimte geven en stimuleren. Ik wil ze graag leren om kritisch te kijken naar de wereld om hen heen en respectvol met anderen om te gaan. Ik denk dat dit basisvaardigheden en -houdingen zijn die de kinderen nodig hebben om te functioneren in een maatschappij die veel van hen vraagt. Juist binnen de veilige ‘mini-samenleving’ van de basisschool kunnen kinderen hiermee oefenen.”

“Ik zou willen dat kinderen zich mij later herinneren als de juf bij wie zij zich in de klas veilig en gewaardeerd voelden. Door aandacht te hebben voor de positieve eigenschappen van iedere individuele leerling en voor wat een kind al kan, wordt duidelijk wat de volgende stap kan zijn in de ontwikkeling. Op die manier krijgt ieder kind de kans om zich op zijn of haar eigen niveau verder te ontwikkelen. Zo wil ik werken aan gelijke kansen voor kinderen.”

Tom Steunenberg (20), student
Docentenopleiding Biologie aan de HAN

“**N**adat ik gestopt was met mijn studie Forensic Sciences, ging ik werken en nadenken over een nieuwe opleiding. Ik wilde mensen en kinderen helpen, ik wilde iets met biologie en werk waarin ik niet telkens dezelfde stappen hoefde te herhalen. Dat kwam samen in het docentschap.”

“Ik wil als docent graag een stapje extra zetten. Een middelbare school of mbo is een plek waar leerlingen zichzelf en de wereld nog aan het ontdekken zijn. Naast het overbrengen van mijn passie voor de natuur, wil ik dat leerlingen zich veilig voelen en kwijt kunnen wat ze willen. Juist ook de kinderen die misschien thuis deze mogelijkheid niet hebben. Wie zich niet veilig voelt, kan niet groeien.”

“Docenten doen nog te vaak ieder jaar hetzelfde, terwijl veldwerk energie geeft. Gewoon het schoolgebouw uit en op ontdekking. Het

FOTO SUSAN GUBBELS

hoeft geen mega-opdracht te zijn, zolang je maar praktisch bezig bent en de natuur ontdekt. Iets voor-kauwen wekt geen interesse op. Tijdens mijn stage op het mbo werd met leerlingen in een kas en buiten gewerkt. Je ziet leerlingen helemaal opgaan in hun projectjes.”

“Gelijke kansen zouden er voor iedereen moeten zijn. Het is belang-

rijk dat je de ondersteuning krijgt die je nodig hebt. Lager geschoolden worden door hoger geschoolden te vaak gezien als ‘minder’. Op het mbo hoorde ik met enige regelmaat “ach, dit kan ik toch niet, want ik doe maar mbo”, op een toon alsof mbo minderwaardig is aan hbo of wo. Dat is natuurlijk helemaal niet zo. Het is slechts iets dat wij bedacht hebben en zegt verder

weinig. Ik hoop al mijn leerlingen mee te geven dat ieder mens voor mij gelijk is. Of je nu makkelijk of moeilijk leert, of je in een enorme villa of in een klein huurappartement woont, het maakt niet uit. Het gaat erom dat jij in het leven doet wat je gelukkig maakt en dat je de mensen om je heen liefhebt.”

FOTO GRETANJE BRUINSMA

Anna Lamers (27), Master docent
Geschiedenis en Staatsinrichting aan de
Radboud Docenten Academie

“**E**r zijn zoveel aspecten aan het leraarsvak waar ik energie van krijg: het contact met de leerlingen, het bedenken van manieren om de lesstof voor hen interessant te maken, en vooral, het moment waarop ik zie dat ze snappen waarom ik het ergens over heb, waarom iets dat misschien eeuwen geleden is gebeurd nu belangrijk voor ons is.”

“De relatie met mijn leerlingen vind ik het belangrijkste. Natuurlijk hoop ik dat ik ze wat kan bijbrengen over mijn vakgebied, maar ik vind het nog belangrijker dat zij zich gedurende hun tijd op de middelbare school kunnen ontwikkelen als persoon. Dat ze dingen over zichzelf leren: wat vind ik belangrijk, waar ben ik goed in, wat wil ik graag? Dat ze verantwoordelijk zijn voor zichzelf en dat dat verplichtingen met zich meebrengt, maar ook vrijheid en autonomie, die ze best mogen opeisen. Ik hoop dat ik ze kan leren om kritisch, vriendelijk, eerlijk en zelfverzekerd te zijn. En dat ik leerlingen motiveer om hun potentieel ten volle te verkennen en gebruiken.”

“Onderwijs heeft een te saai imago: de hele dag op school zitten en opschrijven wat docenten zeggen. Onterecht: zolang je onderwijs geniet, ligt juist alles voor je open! Je kunt letterlijk alle kanten op, zelfs binnen een enkel vakgebied. Dat zou de focus moeten zijn. Leerlingen moeten zich serieus genomen voelen en een actieve, beslissende rol krijgen.”

“Het grootste compliment zou ik vinden te horen dat ik ervoor heb gezorgd dat een leerling een ‘klikmoment’ heeft gehad. Een moment waarop hij of zij zich iets heeft gerealiseerd dat van wezenlijk belang is geweest. Als je dat veroorzaakt, heb je echt impact gehad.”

“De waarheid is dat het gezin waarin je wordt geboren nog steeds veel invloed heeft op jouw kansen in het onderwijs. Daar moeten ons van bewust zijn, zodat we steun kunnen bieden aan leerlingen die daar behoefte aan hebben. Uiteindelijk is ons systeem zo ingericht dat iedereen terecht kan komen op de plek die bij hem of haar past. We moeten ernaar streven dat het in de praktijk ook zo uitpakt en uitgaan van het ideaal om voor iedere leerling de best passende leerroute samen te stellen, gebaseerd op hun individuele wensen en capaciteiten.”

CNV ONDERWIJS

ENERGIZER

★★ HÉT EVENT VOOR ★★
JONGE ONDERWIJSPROFESSIONALS
OP ZOEK NAAR INSPIRATIE

met
o.a.

KEES
VAN OVERVELD
gedragsdeskundige

TIM
DOUWSMA
gastheer

ANNEMARIE
WERING
docent/trainer

200
KAARTEN
OP=OP

Datum
ZATERDAG
11 NOVEMBER 2017

Plaats
VGZ CAMPUS
ARNHEM

Entree
€ 12,50 LEDEN
€ 17,50 NIET-LEDEN

Tijden
AANVANG 13.00
EINDE 18.00 UUR

*Bezoek naast de diverse workshops ook het Energieplein voor een yogasessie,
massage, cv-check, borrel en nog veel meer!*

ENERGIZER2017.NL/ONDERWIJS

ADVERTORIAL

Het internationale onderwijscongres: Making Shift Happen 2017 – The Battle Nature vs Nurture

6 november, Beurs van Berlage, Amsterdam

Wat is aangeboren en wat is aangeleerd? Welke invloed heeft onderwijs daarop? Moeten we inspelen op aangeboren talenten of moeten we deze ontwikkelen? Wat te doen met gepersonaliseerd onderwijs, 21st century skills, leerstijlen, klassikaal onderwijs en instructie? En wat betekent dit voor de lespraktijk?

Bij deze en vele andere onderwijs-trends stellen veel onderzoekers zich grote vragen. Toch blijven ze telkens opduiken en komen er nieuwe trends bij. Op 6 november zullen wij onderwijsmythes samen met internationale onderzoekers onderzoeken en hierover in debat gaan.

Een vernieuwend onderwijscongres met internationale topsprekers waarmee u direct de discussie kunt aangaan, inspire-

rende keynotes en interactieve werksessies samen met sprekers en uw collega's. Tijdens deze interactieve werksessies worden voors en tegens bediscussieerd en neemt u de meest actuele kennis op het gebied van leerpsychologie mee naar huis.

Wat elke onderwijsprofessional moet weten over leerpsychologie!

Het congres is voor alle functies in het onderwijs (schoolleiders, besturen, leerkrachten, teamleider) PO-VO-MBO-HBO

www.makingshifthappen.nl

ADVERTORIAL

Wat zegt verplicht nascholen eigenlijk over de waardering voor het vak?

Vanaf volgend jaar augustus geldt er een verplichte registratie in het Lerarenregister. Over deze verplichting zijn verhitte discussies gevoerd. De argumenten gaan bijna nooit over de inhoud maar wel over problemen die al langer spelen in het onderwijs.

De meest gehoorde argumenten die zich richten tegen de verplichting zijn van praktische aard, waarbij vooral de enorme werkdruk genoemd wordt. Lastig te weerleggen en een serieus probleem. Daarnaast speelt de discussie over het salaris op. Er komen in het onderwijs alleen maar taken bij, terwijl het salaris op een bedroevend laag niveau blijft hangen.

De introductie van de nieuwe wet veroorzaakte verontwaardiging. Verontwaardiging over de twijfel aan de kwaliteit van het onderwijs. Moeten we dat wel zo zien? Is het niet zo dat deze nieuwe wet vooral erkenning geeft aan het belang dat wij hechten aan goed onderwijs? Het beroep van leraar krijgt een enorme boost. Je kunt niet zomaar leraar worden, en niet iedereen kan zomaar leraar zijn. Leraren dragen een belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheid en dat kun je niet zomaar vrij laten.

Datzelfde doen we met artsen, advocaten, accountants, piloten etc. Allemaal beroepen waarvan we met elkaar vinden dat het maatschappelijk belang dusdanig groot is dat we als maatschappij de taak hebben om de kwaliteit te monitoren. Het is geen kwestie van wantrouwen. Het is gewoon niet meer aanvaardbaar om de kwaliteit van het onderwijs op basis van goed vertrouwen vorm te geven. Dat de meerderheid prima voldoet is niet meer genoeg. Deze wet laat zien dat we als maatschappij het risico op afwijkingen van de norm zo klein mogelijk willen maken.

Het mag best heel helder voor het voetlicht gebracht worden dat er voor de overgrote meerderheid niet zoveel verandert. Deskundigheidsbevordering is in het onderwijs niet nieuw, vooral in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs worden jaarlijks vaste studiedagen gepland waarbij het hele team aan de slag gaat

met een actueel thema. Voor alle leraren is al jaren een vast bedrag in de cao gereserveerd om te besteden aan nascholing. Een docent in het voortgezet onderwijs heeft per schooljaar recht op 83 klokuren ten behoeve van deskundigheidsbevordering en professionaliseringsactiviteiten. En er is 600 euro budget per FTE (CAO VO 2016 / 2017). Voor leerkrachten in het primair onderwijs zijn dat 2 uur per werkweek en 500 euro per FTE (CAO VO 2016 / 2017).

Met deze wet wordt deskundigheidsbevordering een recht, een vanzelfsprekendheid. De budgetten die eigenlijk altijd al beschikbaar waren, kunnen nu ook wat makkelijker worden geclaimd. Nascholing komt op de agenda van besturen en directies. Het aanbod wordt geprofessionaliseerd. Waar het bij eerdergenoemde professionals steeds volkomen vanzelfsprekend is dat er een nascholingsverplichting bestaat, benaderen we de verplichte registratie bij leraren als een teken van wantrouwen. Enige trots is wat mij betreft wel op z'n plaats. Er worden steeds hogere eisen gesteld aan lerarenopleidingen en bestaande leerkrachten kunnen zich niet handhaven als ze hun beroepsbekwaamheid niet bijhouden. De overheid is bereid daar behoorlijk in te investeren; het opzetten van een register, het accrediteren van scholingen en het administreren van de individuele nascholingen. Het kan niet anders dat het imago van leerkrachten hier op termijn van gaat profiteren. De werkdruk hebben we hiermee niet opgelost en ook de salarissen zullen niet opeens stijgen. Maar wie weet schuiven die straks, met het nieuwe imago, langzaam richting het niveau van artsen, advocaten, accountants of piloten. We moeten niet opgeven, je weet het nooit!

Ellen Smit is directeur bij E-WISE, de grootste aanbieder van online nascholingen voor professionals. E-WISE heeft meer dan 700 online cursussen voor onder andere artsen, apothekers, tandartsen, fysiotherapeuten, accountants, advocaten en sinds dit najaar ook voor leerkrachten en docenten. www.e-wise.nl

e-WISE
Good To Know

ADVERTENTIE

7^e editie van het
Internationale Onderwijscongres

Making Shift Happen
6 november Beurs van Berlage Amsterdam

THE BATTLE NATURE VS NURTURE

Wat is aangeboren en wat is aangeleerd? Welke invloed heeft onderwijs daarop? Moeten we inspelen op de aangeboren talenten van leerlingen of moeten we deze helpen ontwikkelen?

Een onderwijscongres met internationale topsprekers, inspirerende keynotes, debatteren met collega's en interactieve werksessies met sprekers.

Wat elke onderwijsprofessional moet weten over leerpsychologie!

<p>Anders Ericsson "Is talent eigenlijk wel aangeboren?"</p> 	<p>Stellan Ohlsson "Maakt gehakt van creativiteitsmythes!"</p>
<p>Lucy Crehan "Hoe organiseren 's werelds bekendste onderwijslanden hun onderwijs?"</p> 	<p>Yana Weinstein "Hoe laten we leerlingen nu echt goed leren? En hoe vooral niet?"</p>
<p>David Didau "Wat nou als alles wat je weet van onderwijs fout was?"</p> 	<p>Margareth de Wit "Hoe creëer je een High Performing School?"</p>

Tickets boeken?
www.makingshifthappen.nl

Filmeducatie is voor iedereen

Leren over beeldtaal is belangrijker dan ooit. De samenleving is doordrenkt van beelden. Van kleins af aan worden kinderen er door overspoeld. In het dagelijks leven komt iedereen ermee in aanraking. Veel scholen erkennen dat en er worden dan ook steeds meer media ingezet bij de lessen.

DOOR ANET TER HORST

De Nationale Onderwijsweek 2017 zet de spotlights op gelijke kansen in het onderwijs. Onderwijs als motor van de samenleving begint bij goed onderwijs voor iedereen. Alle kinderen en jongeren moeten zich kunnen ontplooiën met ruimte voor hun talenten om succesvol deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Door de razendsnelle technologische ontwikkelingen verandert de maatschappij voortdurend en moet het onderwijs daarop inspelen. Mediawijsheid is een van die 21ste-eeuwse vaardigheden die broodnodig zijn.

Film is een zeer toegankelijk medium en helpt mensen om al op jonge leeftijd de wereld te ontdekken en te begrijpen. Door filmeducatie ontwikkelen mensen kennis en vaardigheden om film en beeldtaal te onderzoeken, te begrijpen en om zelf beeldverhalen te kunnen maken en publiceren. Mensen meer leren over beeldtaal is een van de speerpunten van het Netwerk Filmeducatie, een landelijk netwerk van zestien partijen die filmeducatieve programma's ontwikkelen. Het aanbod van het Netwerk Filmeducatie is te vinden op www.filmeducatie.nl. Het netwerk wordt gecoördineerd door EYE.

Filmeducatie is leuk, inspirerend en gemakkelijk te realiseren, zowel op school als daarbuiten. Dat geldt voor primair, voortgezet, hoger en universitair onderwijs. Het Netwerk Filmeducatie biedt kwaliteitsaanbod van workshops en trainingen, lesmateriaal, lezingen en schoolvoorstellingen. Gericht op leerlingen en studenten, maar ook op deskundigheidsbevordering van docenten. Zelf ervaring opdoen neemt hierbij een belangrijke plaats in door kinderen en jongeren een volwaardige rol te geven in het maken van film.

Zelf actief kennismaken met allerlei aspecten van filmmaken bevordert het leren kijken én het stimuleert verantwoord gebruik van beelden en film. Zo biedt de VMBO Filmschool van Bekijk 't een scala aan workshops die samen een leerlijn

actieve filmeducatie vormen. De workshops zijn ook afzonderlijk of in korter verband inzetbaar. Leerlingen maken kennis met ongeveer alle denkbare aspecten van het film maken: scenarioschrijven, acteren voor de camera, geluid, cameravoeuring, regie, montage, special effects, productie.

Op filmeducatie.nl zijn eveneens platforms te vinden die voortdurend filmtips geven om met de klas te bezoeken of online te bekijken. Voor elk schoolvak is wel een film te vinden die daarbij aansluit. De uitgebreide online database kijk-goed.eyefilm.nl adviseert over (actuele) filmtitels die geschikt zijn voor filmeducatie. Hieronder vast een greep uit het aanbod in de bioscoop van dit najaar.

Tips voor het najaar

Online:

(Otto)

In de korte animatiefilm raakt een meisje haar fantasievriendje kwijt omdat een vrouw hem stiekem meegenomen heeft. Favoriet van zo'n 4.000 leerlingen uit het hele land en winnaar van de internationale competitie HAFF Junior, een educatief project voor 8+ van het Holland Animation Film Festival. Speciaal online te vertonen voor het basisonderwijs, inclusief lessuggestie.

Job, Joris en Marieke, NL 2016, 10 minuten, animatie (leeftijd 8+)
<https://www.haff.nl/specials/haff-junior>

#chicagoGirl: The Social Network takes on a Dictator

De negentienjarige Syrisch-Amerikaanse Ala'a coördineert vanuit

Mediawijsheid is broodnodig in de 21^e eeuw

haar slaapkamer in een buitenwijk van Chicago demonstraties tegen het regime van Assad met behulp van sociale media. Met twaalfhonderd Facebook-vrienden en tweeduizend Twitter-volgers heeft zij een enorm netwerk opgebouwd. Nodig een Syrische leeftijdgenoot uit (via [VluchtelingenWerk](http://vluchtelingenwerk.nl)) om na te praten na de film.

Joe Piscatella, VS/Syrië 2014, 59 minuten, documentaire (voor vo, mbo, hbo, wo)
http://www.moviesthatmatter.nl/educatie/filmaanbod/film_info_educatief?id=1707&pid=4851

In de bioscoop

De kleine vampier (6+, animatie, vanaf 4 oktober in de bioscoop)

Anton houdt van griezelen en verslindt boeken over vampiers. Hij ontmoet de kleine vampier Rudolph en samen vliegen ze erop uit om Rudolphs familie te redden uit handen van de vampierjagers. Sluit mooi aan bij het thema griezelen van de Kinderboekenweek.

Dikkertje Dap (AL, vanaf 4 oktober in de bioscoop)

Dikkertje Dap is op dezelfde dag geboren als zijn beste vriend, giraf Raf. Dikkertje is vaak bij Raf te vinden omdat zijn opa verzorger is

in de dierentuin. Als Dikkertje voor het eerst naar school gaat, komen ze erachter dat giraffen niet naar school mogen. Gebaseerd op het beroemde versje van Annie M.G. Schmidt.

Dummie de Mummie en de tombe van Achnetoet (AL, vanaf 4 oktober in de bioscoop)

Klaas, Goos, Dummie en juffrouw Friek vertrekken naar Egypte om het graf van Dummies ouders te zoeken. Maar is de Tombe van Achnetoet na vierduizend jaar nog wel te vinden? De zoektocht zit vol gevaren en de beste vrienden lopen in een valstrik. Derde film gebaseerd op de kinderboekenserie van Tosca Menten.

Loving Vincent (9+, animatie, vanaf 26 oktober in de bioscoop)

Lange animatiefilm over het leven en werk van Vincent van Gogh, handgeschilderd op basis van zijn meest inspirerende schilderijen (over opnames met een internationale cast van acteurs). Portret van de kunstenaar die tijdens zijn leven amper erkenning vond. Tegelijkertijd is er in het Noordbrabants Museum een tentoonstelling met 70 schilderijen uit de film (14/10-28/01/2018).

Tschick (12+, vanaf 12 oktober in de bioscoop)

Zijn moeder zit in een afkickkliniek en zijn vader is op zogenaamde zakenreis met zijn assistent. Maik brengt de zomervakantie door met Tschick, de rebelse zoon van een Russische immigrant. De jongens beleven een wild avontuur om nooit meer te vergeten.

Voor meer informatie, zie de filmtitel bij kijk-goed.eyefilm.nl.

Welke film wordt de Nationale Onderwijsfilm 2017?

Drie documentaires komen in aanmerking voor de titel Nationale Onderwijsfilm 2017: Down to earth, De Kinderen van juf Kiet en Ik, alleen in de klas. De vakjury van de Stichting Nationale Onderwijsweek schoof het drietal naar voren uit een eerdere longlist van acht. Welke film verdient volgens jou de winnende titel? Stem mee op www.hetkind.org.

DOOR RIKIE VAN BLIJSWIJK

De titel Nationale Onderwijsfilm - zowel van de vakjury als de publieksprijs - is een initiatief van de stichting Nationale Onderwijsweek. Vorig jaar vielen beide prijzen op de documentaire *Forget Me Not*. Eerder winnaars waren *Wat is het doel van onderwijs* (2015) en *Alphabet* (2014). Dit jaar wordt de prijs uitgereikt op woensdagavond 4 oktober in filmhuis LUX, waarna de film van de winnaar van de juryprijs wordt vertoond. Geïnteresseerden zijn van harte welkom, de toegang is gratis.

De kinderen van Juf Kiet

In gesprek met regisseurs Peter en Petra Lataster

"We hebben deze film gemaakt, omdat leraren belangrijk zijn in het leven van iedereen. De sociale problematiek wordt ons inziens omvattender en dat heeft zijn weerslag op het onderwijs. Desondanks worden leraren ondergewaardeerd, niet gerespecteerd en onderbetaald."

In de Nationale Onderwijsweek 2017 wordt op dinsdagavond 4 oktober de winnende documentaire vertoond in filmhuis LUX, in Nationale Onderwijsstad 2017/2018 Nijmegen. U kunt uw publieksstem, met argumentatie, uitbrengen tot 1 oktober via de homepage van NOW-partner hetkind: www.hetkind.org.

Wij nodigen u uit voor de prijsuitreiking en vertoning van de winnende film. U kunt zich aanmelden bij LUX en via www.lux-nijmegen.nl. De toegang is gratis.

Vanuit deze visie gingen regisseurs Peter en Petra op zoek naar een leuke leraar. Eén reactie op hun oproep sprong eruit. Directeur Smetsers van basisschool Het Palet in Hapert schreef in een liefdevolle brief over Juf Kiet, die een klas voor migrantenkinderen heeft. Na een bezoek aan en een gesprek met de leraar werd het duidelijk: "Onze film moest hier gemaakt worden."

Het echtpaar Lataster - al 25 jaar actief met documentaires - legt in deze film het accent op een goede leraar en goed onderwijs en niet onmiddellijk op de (migranten)kinderen. De film vertelt het verhaal van de relatie en de interactie tussen Juf Kiet en haar groep. De camera kruipt als het ware in de hoofden van de kinderen. Daardoor zijn zij het, die het verloop van het verhaal vertellen. Over de impact van deze film zijn ze duidelijk: "We hopen dat het effect van de film meer aandacht biedt voor nieuwkomers en begrip voor deze kinderen."

Down to Earth

In gesprek met regisseur Rolf Winters

"Down to Earth is eigenlijk nooit gepland, maar 'ontstaan.' Op zoek naar een andere levensstijl wonden we eerst vier jaar in een bos met Native Americans in Michigan. Daar ontmoetten we Nowaten, een medicijnman en Earth Keeper. Met hem is het idee voor deze film gekomen. We realiseerden ons dat wat we bij de Native Americans vonden, ook ergens anders te vinden zou zijn. Met het uitwerken van die visie en de voorbereidingen zijn we een jaar bezig geweest. Ons doel was altijd om onderdeel uit te maken van het leven daar. Wanneer je met een open hart bij zo'n gemeenschap komt, gaan eigenlijk alle deuren voor je open. We reisden niet met een filmcrew, maar als gezin met een camera in onze tas."

"Ik hoop dat mensen zien dat we niet op één iemand hoeven te wachten die de grote wereldproblemen moet gaan oplossen. Als individu kun je de grootste bijdrage leveren wanneer je leeft vanuit je hart. We moeten allemaal accepteren dat we zelf verantwoordelijkheid hebben om de aarde te beschermen. In de film tonen we ze als de wijzen, de leraren, de sjamanen, de leiders en genezers: zij hebben een sensitiviteit, een wijsheid die de basis vormt voor hun leiderschap. In iedereen schuilt een Earth Keeper, ook hier in Nederland. Van jongs af aan hebben hooggevoelige men-

sen het moeilijk, terwijl in andere culturen dit aangeboren intuïtieve leiderschap wordt gekoesterd. We kunnen zoeken naar die gevoeligheid en drijfveer in jongeren om daar vorm aan te geven en het te stimuleren. Met deze film creëren we mogelijkheden voor natuurlijk leiderschap." Dit is een bewerking van een eerder interview met Rolf Winters door Filmhoek.

Ik, alleen in de klas

In gesprek met regisseur Karin Junger

Regisseur Karin Junger is opgegroeid in Wallonië met twee geadopteerde Koreaanse zusjes. Ze woont al 35 jaar in Amsterdam, is getrouwd met een man van Surinaamse afkomst en heeft drie kinderen. Ze maakte de documentaire, omdat "blanke mensen geen idee hebben hoezeer discriminatie de eigenwaarde van jongeren aantast en hoeveel verdriet dat kost."

In de opvoeding en op de basisschool van haar kinderen speelt hun donkere huidskleur geen rol. Haar oudste zoon krijgt op de middelbare school in Amsterdam-Zuid last van discriminatie, meer dan

zijn broer en zus op hun scholen. Op vakanties zijn er confrontaties met kinderen van 'de witte wereld': "Jullie zijn in de poep gevallen." Het maakt Karin razend, ook al lijkt het voor de kinderen geen issue. Maar als een moeder haar excuus aanbiedt, zijn ze daar toch wel blij mee. "Je moet dit soort uitingen nooit accepteren," houdt Junger haar kinderen voor. "Als minderheid moet je je organiseren, omdat jouw positie nooit veilig is."

Op het HBO en de universiteit haakt haar oudste zoon af. Haar dochter vertrouwt Karin toe dat ze altijd alleen in de klas is. 'Niemand komt naast mij zitten.' Daarop organiseert Karin thuis een avond over discriminatie met haar kinderen en hun vrienden. Ze hoort de verhalen en de pijn: "Ik moet mij elke dag vermannen om de collegezaal in te stappen." Om dat gedrag voelbaar en inzichtelijk te maken kiezen ze ervoor deze persoonlijke gebeurtenissen na te spelen. "Het is goed om dit thema bespreekbaar te maken op school," zegt ze. "Dat maakt Nederlanders van jongs af aan bewust hoe het is om donker te zijn. Het onderwijs heeft een rol in de acceptatie van verschillen tussen mensen."

Een goed inkomen bij arbeidsongeschiktheid?

Zó geregeld!

Met bevoegenheid draagt u bij aan de ontwikkeling van een ander. Want kiezen voor het onderwijs doet u vanuit een passie. Elke dag weer. En dat vergt nogal wat. Belangrijk dat u goed voor uzelf zorgt. Want als u uit de running raakt, heeft dat veel impact. Ook op uw inkomen. Dat kan afzakken tot bijstandsniveau! Voorkom geldzorgen met dé arbeidsongeschiktheidsverzekering speciaal voor iedereen die werkt in het onderwijs.

Uw voordelen

- ✓ Altijd verzekerd van minstens 70% inkomen tot uw AOW-leeftijd
- ✓ U blijft bij arbeidsongeschiktheid pensioen opbouwen
- ✓ Minimaal 20% premiekorting via uw werkgever
- ✓ Geen medische vragen als u zich aanmeldt binnen 6 maanden na indiensttreding
- ✓ Sluit perfect aan op de WIA, uw cao en pensioenregeling

Wacht niet te lang, u hebt het zó geregeld!

Bereken uw premie op: www.loyalis.nl/aov-onderwijs

jij, je pensioen en **Loyal**is

INTERVIEW

Wie wint de Onderwijs TopTalentPrijs 2017?

Op de lerarenopleidingen in Nederland barst het van het talent. Dat blijkt ieder jaar weer bij het uitreiken van de diploma's, als duizenden enthousiaste jonge docenten de opleiding verlaten en in het onderwijs gaan werken. Dat verdient een prijs.

DOOR MARION VAN WEEREN

Met de Onderwijs-TopTalentPrijs hebben lerarenopleidingen elk jaar de mogelijkheid om studenten die uitblinken in de schijnwerper te zetten. De prijs laat zien dat een lerarenopleiding een waardevolle opleiding is. Wie leraar wil worden, kiest een verantwoordelijk, uitdagend en veelzijdig beroep.

Elke pabo mag één student(e) afvaardigen binnen de categorie 'aankomende leraren in het basisonderwijs'. In de categorie 'aankomende leraren in het voortgezet onderwijs' mag een opleidingsinstituut maximaal drie personen nomineren, uit verschillende vakgroepen. Een breed samengestelde jury uit politiek, media en onderwijs kiest de winnaars. In beide categorieën bestaat de prijs uit een bronzen trofee en een geldbedrag van 1.000 euro. De winnaars ontvangen tevens een jaarabonnement op vakblad Didactief.

Michelle Schoenmakers en Koen Ottenhof waren de winnaars van 2016. Michelle Schoenmakers studeerde aan de Hogeschool Inholland Den Haag. Zij deed onderzoek naar verrijkingsonderwijs, meer- en hoogbegaafdheid, en onderzoekend en ontwerpend leren. Op basis daarvan ontwierp zij tijdens haar studie aan de pabo twee handleidingen en werkboeken voor leerlingen uit groep 7 en 8, waarmee zij zelfstandig aan de slag kunnen.

Koen Ottenhof is afgestudeerd aan de lerarenopleiding (ILO) van de Universiteit van Amsterdam. Als docent biologie, eerder afgestudeerd als arts, ontwierp hij een lessenserie over de evolutie, gericht op het zichtbaar maken en simuleren van evolutie in de klas. De leerlingen leren zelf kennis te verwerven met zo min mogelijk actieve tussenkomst van de docent.

In de zomervakantie blikten we met Michelle kort terug op het winnen van de OnderwijsTopTalentPrijs 2016. Een prijs met toegevoegde

De OnderwijsTopTalentPrijs 2017 wordt uitgereikt op donderdag 5 oktober, in de Nationale Onderwijsweek 2017, op de Internationale Dag van de Leraar. Natuurlijk is dat geen toevallige keuze. De prijsuitreiking vindt plaats in het I/O-gebouw van de HAN in Nijmegen, de Nationale Onderwijsstad 2017/2018.

waarde, aldus Michelle: "Het was voor mij een mooie start van mijn carrière in het onderwijs. Een bevestiging dat mijn keuze voor deze sector de juiste is geweest. Het winnen van de prijs heeft bovendien mijn zelfvertrouwen een boost gegeven. De prijs is voor mij een soort bewijs dat ik in het onderwijs thuishoor."

Michelle koos bewust voor werken in het onderwijs: "Het is een werkveld waarin geen dag hetzelfde is, waar ik heel veel voldoening uit haal en waar ik mooie doorgroeimogelijkheden zie. Ik wil graag mijn steentje bijdragen aan de ontwikkeling van het vakgebied en ik vind het fantastisch om kinderen te onderwijzen. Van hen krijg ik energie!"

Het thema van de Nationale Onderwijsweek 2017 is 'gelijke kansen'. Michelle beschrijft hoe zij daarmee in aanraking komt: "Ik werk op een heel kleine school waarin de kinderen in een driecombinatie zitten. Om iedereen een gelijke kans te geven is er ondersteuning in de vorm van onderwijsassistenten nodig, omdat het best pittig is om steeds bij elk vak drie instructies te moeten geven. Ik hoop dan ook dat er vanuit de overheid ruimte komt om die ondersteuning te kunnen regelen. Los daarvan geef ik de kinderen persoonlijke aandacht en erken ik de verschillen tussen leerlingen. Door met ieder kind op zijn eigen manier en tempo te werken geef ik hun allemaal de kans om hun eigen doelen te bereiken."

De Nationale Onderwijsweek is trots op de samenwerking met haar partners in het onderwijs en de media.

Breng het buitenland in je klas met eTwinning

Internationaal samenwerken is te realiseren voor alle leerlingen, ongeacht hun leeftijd, niveau of achtergrond, ook als ze niet de mogelijkheid hebben om te reizen. Via het online platform eTwinning kunnen leraren uit meer dan 30 Europese landen gemakkelijk - en gratis - contact leggen met buitenlandse collega's om samen een onderwijsproject te beginnen. Een verrijking voor leerlingen, zo blijkt uit de ervaring van twee leraren.

DOOR CAROLIEN NOUT

En virtuele uitwisseling met het buitenland is voor leerlingen van alle leeftijden waardevol. Dat is de ervaring van Yvonne Scherphof (Such fun) die op twaalf basisscholen in Den Bosch Engels vanaf groep 1 coördineert. Op KC Caleidoscoop werkt zij bijvoorbeeld met Nederlandse en buitenlandse collega's samen in het eTwinning-project Anglomania. Hun leerlingen uit groep 8 leren zo meer over elkaars cultuur en hun school. Het plezier spat eraf als leerlingen een logo-wedstrijd houden en elkaar uitdagen in een zelfgemaakte kennisquiz. "Allemaal in het Engels natuurlijk. De leerlingen maken filmpjes voor elkaar die ze uitwisselen via eTwinning. Het is enorm motiverend voor de leerlingen maar ook

voor jezelf als leraar, want je verrijkt je les op deze manier."

Zelfs voor de allerjongste leerlingen is het mogelijk om het vroeg vreemdetalenonderwijs via eTwinning in de praktijk te brengen. Bijvoorbeeld in het project Mapping our puppets journey. Logeerbeer Sam uit Engeland kwam op bezoek op de LW Beekmanschool in Den Bosch en met liedjes, tekeningen en verhalen verwerken de kleuters zijn avonturen. Alles in het Engels. Scherphof: "Wat je ziet gebeuren is dat het de nieuwsgierigheid aanwakert en het interculturele bewustzijn van leerlingen vergroot. Daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen."

Samenwerken zonder te reizen

Ook in het voortgezet onderwijs wordt eTwinning regelmatig gebruikt bij het talenonderwijs en bij vakoverstijgende projecten. Nelleke Krijger, docente En-

gels op het Calvin College in Tholen, vindt het belangrijk dat haar leerlingen (vmbo-2) contact maken met leeftijdsgenoten in andere landen en zo hun blik verruimen. Via eTwinning zette ze met collega's in Italië, Griekenland en Turkije het project Alice in Waterland op. "Ik wil mijn leerlingen op een leuke manier laten leren, zodat ze hun taalvaardigheid Engels in de praktijk oefenen met leeftijdsgenoten uit het buitenland. Het thema Water was onze rode draad. We hebben ons verdiept in mythes en in de economische en sportieve gevolgen van het wonen aan het water."

Een multimediaal project met meerwaarde

"Natuurlijk gebruiken we ook onze gewone lesmethode Engels, maar dit heeft echt een meerwaarde", legt Krijger uit, "de leerlingen oefenen in de praktijk door verhalen te schrijven en te posten, te chatten in het Engels of een filmpje te maken." De ervaren docente laat de leerlingen vaak in tweetallen aan een opdracht werken. Via het digibord kunnen ze de presentaties of films van de buitenlandse leerlingen bekijken en bespreken. De leerlingen zijn enthousiast over deze manier van werken. Ze schreven als slotstuk samen een geïllustreerd e-book: Alice in Waterland, een liefdesverhaal. De Zeeuwse docente vindt het positief dat het internationale project de blik verruimt: "Leerlingen die eerst met een negatieve blik naar een land keken, zeggen nu: ik zou er best op vakantie willen, want de kinderen daar zijn eigenlijk net zoals wij."

'Het inter-culturele bewustzijn vergroten'

De Helpdesk van eTwinning Nederland is vijf dagen per week bereikbaar via www.etwinning.nl. Het team komt graag op school langs voor een gratis informatiemiddag of training. eTwinning is onderdeel van Erasmus+, in Nederland uitgevoerd door Nuffic.

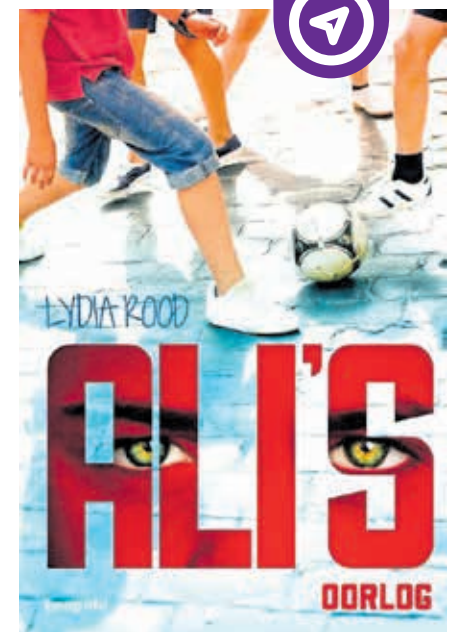
Op 4 oktober 2017 vindt de jaarlijkse eTwinning-conferentie plaats 'Iedereen is van de wereld!' in Nationale Onderwijsstad 2017/2018 Nijmegen (Hotel Erica, Berg en Dal).

Mbo'ers hebben internationaal veel te winnen

Ook mbo-docenten zoeken steeds vaker internationale verbinding en kunnen eTwinning daarbij als vertrekpunt nemen. Sommigen gebruiken eTwinning om leerlingen met elkaar in contact te brengen als voorproefje voor een echte uitwisseling. Anderen houden het bij een online samenwerking. Zo liet een docent Interior design van het HMC in Rotterdam de leerlingen een moodboard maken van hun droomhuis, samen met leerlingen van een Italiaanse school. Ook voor sectoren als Groen, Voeding, Toerisme of economische richtingen zijn er tal van creatieve lesideeën te ontwerpen waarbij leerlingen kunnen werken aan hun internationale competenties.

Iedere leerling een internationale ervaring

Wie een internationaal project wil starten kan zich laten inspireren door deze en veel andere voorbeelden uit de database op www.etwinning.net. De online ontmoetingsplaats is toegankelijk voor leraren in het primair en voortgezet onderwijs en het mbo uit alle Europese landen. Zij kunnen zich inschrijven, een oproep doen en samen met een of meer buitenlandse collega's een onderwijsproject starten. Aanhaken bij een bestaand project kan natuurlijk ook. Via eTwinning kunnen leerlingen veilig chatten, films of foto's uitwisselen en ook via het digi-bord bij elkaar in de klas kijken.

Een selectie kinder- en jeugdboeken over gelijke kansen

DOOR JAAP FRISO

Suikerspin van Derk Visser, uitgeverij Gottmer, 10+

De spanning in het gezin van Ezra (12) is om te snijden. Haar vader kampt na een oorlogsmiszie met een posttraumatische stress stoornis. Hij ligt in bed of staat op het balkon te roken en heeft agressieve buien. Moeder werkt zich ondertussen uit de naad; heeft meerdere baantjes en is niet veel thuis. Uiteindelijk belanden moeder en dochters in een blijf-van-mijn lijf-huis maar het contact met vader wordt niet definitief verbroken.

Ezra is het type grote mond, klein hartje. Ze waakt als een tijger over haar zusje maar steelt ook spullen uit een winkel en maakt veel ruzie. Met een ontroerende overgave probeert ze het gezin bij elkaar te houden. En dan is er nog de schijn voor de buitenwereld, met name school, om te doen alsof er weinig aan de hand is. *Suikerspin* van Derk Visser is een aangrijpend en schrijnend portret van een meisje dat zich staande probeert te houden in een grotemensenwereld. Visser schreef meerdere boeken (o.a. Patatje Oorlog en Prikkeldraad) over gebutste kinderen uit kansarme gezinnen die te maken krijgen met armoede en huiselijk geweld.

Mijn vriend Crenshaw van Katherine Applegate (vert. Annelies Jorna), uitgeverij Querido, 8+

De ouders van Jackson kunnen nauwelijks rondkomen en als ze hun huis uit worden gezet, wonen ze een paar maanden met hun kinderen in een kampeerbusje. Ze proberen krampachtig hun situatie te relativeren maar Jackson (10) kan daar weinig mee. Honger hebben en dakloos zijn is vervelend maar het is nog veel erger om niet serieus genomen te worden. "Ik wil dat jullie me voortaan de waarheid vertellen, zo eerlijk als maar kan", zegt hij tegen zijn ouders. Crenshaw is de denkbeeldige kat die opduikt als het de jongen teveel wordt. Als hij weer van school en vrienden wordt weggehaald en er geen gat meer inziet.

Mijn vriend Crenshaw is een inzichtelijk boek over een herkenbaar dilemma: in hoeverre belast je kinderen met serieuze volwassen problemen die ook hun wereldje raken.

The Hate U Give van Angie Thomas (vert. Jasper Mutsaers), uitgeverij Moon, 15+

Starr (16) woont in een zwarte buurt maar gaat in een andere wijk

Jaap Friso is al zijn hele leven geïnteresseerd in kinderboeken en publiceert al meer dan 25 jaar over jeugdliteratuur in diverse media. Voor de Nationale Onderwijsweek selecteerde hij vier kinderboeken over gelijke kansen. Meer recensies lezen? Kijk op op [Jaaps recensiesite www.jaapleest.nl](http://Jaapsrecensiesite.nl).

naar een witte school en leeft min of meer in twee werelden. Haar vader heeft zich ontworsteld aan een crimineel verleden en haar moeder maakt carrière in de zorg. Ze doen er alles aan om hun kinderen een goede toekomst te geven.

Op een avond is Starr de enige getuige van de dood van haar vriend Khalil. Als ze samen terugrijden van een feestje, worden ze aangehouden door de politie. Een agent begint ineens te schieten met fatale gevolgen. Starr heeft altijd gezegd dat ze ervoor zou zorgen dat de wereld dit soort dingen te weten kwam maar nu ze er zelf bij betrokken is, durft ze haar mond niet open te doen.

The Hate U Give is een zeer actueel boek over racisme en vooroordelen. Er is vrijwel geen pagina waarop niet een misverstand of clash rond diversiteit aan de orde komt. Starr moet aanhoren hoe sommige mensen op school goedpraten dat haar vriend werd vermoord, alsof het zijn verdiende loon was. Ondertussen moet haar vader niks weten van haar blanke vriendje en denken ze op school automatisch dat ze een setje vormt met de enige andere

zwarte jongen van de klas. *The Hate U Give* is het eerste jeugdboek over Black Lives Matter. Een boek om over na te denken en door te praten.

Ali's oorlog van Lydia Rood, uitgeverij Leopold, 10+

Yessin is een slimme jongen uit een Turks gezin die het goed doet op school en dolgraag naar het VWO wil. Hij verprutst zijn kansen doordat hij zich inlaat met pesterijen en criminaliteit. Zijn ouders zijn furieus, de school heeft het met hem gehad en zijn vriendschappen lopen op de klippen. Yessin komt niet onder de druk uit van een groep jongens, onder leiding van Ali, die zich koning laat noemen. Hij durft niet echt tegen ze in te gaan en de intimidatie gaat zover, dat hij betrokken raakt bij een overval. *Ali's oorlog* laat geloofwaardig zien hoe (allochtone) jongens klem komen te zitten tussen ambities en groepsdruk. *Ali's oorlog* is gebaseerd op een idee van de 11-jarige Mikail. Schrijfster Lydia Rood kwam in contact met hem toen ze als 'schoolschrijfster' verbonden was aan een school in Amsterdam Nieuw-West.

Over gebutste kinderen in kansarme gezinnen

Colofon

Redactieadres:

Berg en Dalseweg 114, 6522 BV Nijmegen, marion@nationaleonderwijsweek.nl, www.nationaleonderwijsweek.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Geert Bors, Ton Heerts, Annonay Andersson, Carolien Croon, Paul Plantaz,

Floortje Dekkers, Djamilla Vierklau, Sigrid Helbig, Miriam Jans, Stephanie Eerden, Wouter Middendorp, Tom Groenenberg, Ursula Prinsen, Susan Gubbels, Gretanje Bruinsma, Anet ter Horst, Rikie van Blijswijk, Carolien Nout, Jaap Friso, Annemoon van den Broek, Job Christians en Marion van Weeren

Vormgeving en productie:

FIZZ | Digital Agency – fizz.nl

Fotografie: Shutterstock, tenzij anders vermeld.

Advertentie-acquisitie: Recent, Prins Hendrikkade 77B, 1012 AE Amsterdam.

Telefoon: 020-3308998, e-mail: ray@recent.nl

De Nationale Onderwijsweek Krant is een uitgave van Stichting Nationale Onderwijsweek. Overname uit deze uitgave op welke wijze dan ook is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle Schoolkantines gezond

“Wat heb jij nog nodig voor een Schoolkantine Schaal 2017?”

Jongeren zijn de toekomst! En door ze op school te laten ervaren dat gezond eten lekker en heel gewoon is, helpen we ze bij het ontwikkelen van een gezond eetpatroon. Zo stomen we ze klaar voor een fit leven. Gelukkig maken een heleboel middelbare scholen en mbo's een gezonde kantine mogelijk. Ga jij ook (weer) voor een Schoolkantine Schaal?

ZO EENVOUDIG IS HET:

- Check je kantine met de Kantinescan
- Ga voor een gezonder aanbod
- Maak de uitstraling gezond
- Stel je beleid op

Welke stap(pen) moet jij nog zetten?

1 CHECK JE KANTINE

Een goed begin is het halve werk. Met de praktische tool 'de Kantinescan' zie je gelijk waar je staat en krijg je adviezen op maat. Handig!

www.voedingscentrum.nl/schoolkantinescan

Vignet Gezonde School

Wanneer je kantine gezond is, dan ben je nog maar een paar stapjes verwijderd van het halen van een themacertificaat voeding van het vignet Gezonde School. Daarmee laat je zien dat de gezondheid van je leerlingen je volle aandacht heeft. Kijk voor meer informatie op

www.gezondeschool.nl/voortgezet-onderwijs

DE KERS OP DE TAART: DÉ SCHOOLKANTINE SCHAAL

Is jouw kantine gezond en het beleid is in kannen en kruiken? Vraag dan nu een Schoolkantine Schaal aan voor het jaar 2017.

www.voedingscentrum.nl/schaalaanvragen

2 GA VOOR EEN GEZONDER AANBOD

De basis voor je gezonde kantine is simpelweg lekker veel gezonde dingen aanbieden. Heerlijk belegde volkorenbroodjes, groente en/of fruit in zicht en water altijd beschikbaar. Bijvoorbeeld met een watertappunt of kannen met water op de balie. Kortom: je leerlingen hebben volop keus. Wij noemen die gezondere keuzes de 'betere keuze'. In onze inspiratielijst vind je een uitgebreide lijst van betere keuzes. Daarmee kun je eenvoudig een inkooplijst maken.

www.voedingscentrum.nl/inspiratielijst

Zij hebben 'm all

3 MAAK DE UITSTRALING GEZOND

Een gezonde uitstraling hoort onlosmakelijk bij je gezonde kantine. Uit onderzoek blijkt namelijk dat mensen gezonder kiezen als gezonde producten ruim voor handen zijn, én aantrekkelijk gepresenteerd worden. Ook de volgorde waarin producten worden aangeboden en de plaats waar ze liggen, beïnvloedt keuzes. Zo helpt het om de betere keuzes vooraan te zetten, in de automaten de betere keuzes opvallend te plaatsen en groente en fruit aantrekkelijk te presenteren door ze bijvoorbeeld in een mooie mand bij de kassa te plaatsen. Leef je uit!

www.voedingscentrum.nl/uitstraling

4 STEL JE BELEID OP

Heb je de school gezond ingericht? Het vastleggen van je gezonde kantine in een beleid is een must voor het bemachtigen van een Schoolkantine Schaal. Daardoor zien leerlingen, ouders en docenten dat jullie goed voor de leerlingen zorgen. Om het makkelijker te maken hebben wij een voorbeeldbeleid gemaakt dat je kunt aanpassen naar je eigen wensen.

www.voedingscentrum.nl/beleidschoolkantine

HULP NODIG?

Bel of mail de Schoolkantine Brigade voor praktische tips: 070-306 8875, degezondeschoolkantine@voedingscentrum.nl Ga voor meer informatie naar

www.voedingscentrum.nl/gezondeschoolkantine

eerlijk over eten
Voedingscentrum

